

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

15^E JAARGANG

WOENSDAG 12 MAART 1930

No. 741

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van
Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J.
Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen
Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis;
Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Assistent-Redacteur: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het
Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ont-
vangen de abonne's, leden en donateurs kosteloos, voor zoo-
ver daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeloopweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rot-
terdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-
rekening No. 6729.

11 MAART 1930.

Aanvankelijk kwam er in den toestand van de geld-
markt gedurende deze berichtsweek weinig verande-
ring. De meerdere vraag naar geld, in verband met
de maandswisseling ontstaan, bleef nog aanhouden,
zoodat er in de rente weinig verandering kwam en er
reden was om te gelooven, dat de grootere geldvraag,
die gewoonlijk om dezen tijd van het jaar ontstaat,
reeds begonnen was. De algemeene verlaging van de
rente van verschillende circulatiebanken op Donder-
dag en Vrijdag bracht echter een omkeer in de stem-
ming. Call-geld liep daarop van 3½ pCt. terug tot
2 pCt. en particulier disconto, dat Dinsdag opgeloo-
pen was tot 3 en 3¼ pCt., daalde gisteren tot 2½
pCt. Alleen de prolongatie-rente bleef onveranderd.
Na 3 à 3¼ pCt. werd Vrijdag en Zaterdag weliswaar
2½ pCt. genoteerd, maar gisteren bleef er vraag be-
staan op 3 pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank
geeft de post binnenlandsche wissels een teruggang
van f 700.000 te zien. De beleeningen blijken met
f 23.9 miljoen te zijn afgenomen. Het renteloos voor-
schot aan het Rijk daalde met f 5 miljoen.

De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel onveran-
derd. De zilvervoorraad klom met f 70.000. De post
papier op het buitenland en de diverse rekeningen op
de actiefzijde der balans vermeerderden resp. met
f 60.000 en f 600.000.

De biljettencirculatie vertoont een daling van f 25
miljoen. De rekening-courant-saldi blijken met f 2.4
miljoen te zijn teruggelopen. Het beschikbaar me-

taalsaldo bedraagt f 11.7 miljoen meer dan verleden
week. Het dekkingspercentage is 56½.

* * *

De vele disconto-verlagingen, die deze week plaats
vonden, hebben slechts weinig invloed op den loop
der wisselkoersen uitgeoefend. De markt had aanvan-
kelijk een kalm verloop met kleine omzetten. Toen het
aftreden van President Schacht bekend werd, ont-
stond er een zenuwachtige stemming en trachtte men
grootere posten — voornamelijk Marken — te doen,
wat echter gezien het eenzijdige karakter, dat de
markt toen kreeg, niet steeds gelukte. De Dollar/Pon-
denkoers liep van 4.8685 terug op 4.8630. Hier schom-
melde het Pond slechts weinig; van 12.12½ kwam
de koers op 12.12¾, na een kleine inzinking tot
12.12½. Dollars moesten hier dus wel sterk terug-
loopen; zij daalden dan ook van 2.4957 tot 2.4930.
Marken waren om de reeds bovengenoemde reden
sterk aangeboden en vielen van 59.53 op 59.38, na
voorbijgaand zelfs 59.31 te zijn afgedaan. (Ponden
tegen Marken 20.41¼). Heel vast was ook de Zwit-
sersche Frank, die op 48.26 kwam (Ponden daalden
in Zürich van 25.17 op 25.12½). Skandinavische wis-
sels eveneens flauwer: 66.72, 66.92, Oslo 66.69. Pese-
ta's natuurlijk flink fluctueerend; op den eersten dag
zakte de koers zeer sterk in en kwam op 28.65; hier-
op volgde, na zeer groote schommelingen, een herstel
tot 30.75. Yen 1.23. Rupees 90¼. Turksche Ponden
heel flauw op 1.07. Rio gezocht op leeningsgeruchten:
29. Pesos lager op 93½. Canada 2.48¼. Ook het écart
tusschen het Engelsche Pond en T. T. uitbetaling
Australië werd weder veel grooter; het bedraagt thans
3½ pCt. ten gunste van Londen. T. T. Nieuw-Zeeland
blijft onveranderd op 2½ pCt. onder Londen ver-
krijgbaar. Indië hooger op 1.00¾.

De marges op de termijnmarkt liepen terug. Voor
één en driemaands luiden de noteringen nu: Ponden
resp. ¾—¾, 1¼—1½, Dollars 17—15 en 37—35, Mar-
ken 10½—9½ en 25—23, alles onder den kassa-koers.

LONDEN, 10 Maart 1930.

Met uitzondering van Zaterdag was geld de vorige
week goed bruikbaar.

Toch wordt de concurrentie voor wissels steeds
grooter en schijnt daarvoor op het oogenblik veel geld
beschikbaar. De inschrijving op de 30 miljoen schat-
kistwissels beliep Vrijdag bijna £ 60 miljoen, gehol-
pen natuurlijk door de verdere verlaging van het offi-
cieel disconto hier tot 4 pCt.

Disconto verzwakte dan ook nog verder en heden
wordt feitelijk niet hooger dan 3½ pCt. genoemd.
Optimisten spreken over een officieel disconto van
3 pCt. in de naaste toekomst.

Marken zijn hier tijdelijk goedkoper (20.42—43)
tengevolge van de verlaging van het disconto te Ber-
lijn en van het aftreden van den president van de
Reichsbank. De heer Schacht was hier in financieele
kringen gezien en men ziet met belangstelling tege-
moet, wie zijn opvolger zal zijn.

DE CONJUNCTUURSLAG IN 1929 EN DE VOORUITZICHTEN VOOR 1930.

Het klassieke conjunctuurbeeld is den economisch geschoolde welbekend. In een periode van 7 tot 10 jaar loopende, ziet men eerst een hausse, zich manifesterende door prijsstijging, daarna productievermeerdering en tenslotte een verhooging der rentestand.

Laten wij beginnen vast te leggen, dat de hausse ditmaal een dergelijk verloop niet had. Van een prijsstijging is geen sprake geweest; integendeel, de groothandelsprijzen zijn gedaald. De verklaring ligt voor de hand: wij leven in een periode van teruggaand algemeen prijsniveau.

Uit onderstaande indices (1913 = 100), gebaseerd op de groothandelsprijzen in de U.S.A., Engeland en Nederland blijkt zulks duidelijk:

Jaar	U.S.A.	Engeland	Nederland
1920	221,2	295,3	292
1921	139,8	182,4	182
1922	138,5	154,1	160
1923	144,1	151,8	151
1924	140,5	164,6	156
1925	148,3	159,5	155
1926	143,7	149,6	145
1927	136,7	144,2	148
1928	140,—	141,9	149
1929	138,—	133,—	142

De conjunctuurslag in het klassieke beeld pleegt zich het eerst te manifesteren in de basis-industrieën. Hiervan was ditmaal eveneens geen sprake: de industrieën, die het eerst den terugslag voelden waren die, welke consumptie-artikelen voortbrachten, n.l. de Auto-, de Radio-, de Kunstzijde-industrie e.a. Oorzaak: Overschatting van de koopkracht van het Publiek, verschuiving van de natuurlijke grens door excessieve credietverleening (afbetaling). Dit laatste geeft mede aanleiding tot de gedachte der „constant prosperity” in Amerika, welke gedachte er ook de oorzaak van is, dat men den conjunctuurslag in 1929 loochent. Het doel is, in dit artikel aan te toonen, dat hiervan wel degelijk sprake is.

* * *

Wanneer men de conjunctuurberichten der Amerikaanse Banken en Instituten van „Business Research” leest, dan valt één ding op: zij zijn allen druk bezig, de zaken verkeerd voor te stellen. De feiten zijn moeilijk te loochenen: de crisis op de effectenbeurs, de teruggang der auto- en radio-industrie en de terugslag hiervan op de basis-industrieën. De verklaring blijft echter angstvallig aan de oppervlakte en dat wel om geruststelling te geven voor 1930. „Depressie, neen! Business recession”, schrijft Harvard. Voor 1930: herstel in het voorjaar, volledige verbetering in het najaar, zoodat: „1930 should prove a fairly good year”.

Deze crisis is niet alleen geweest een crisis op de effectenbeurs; voor een werkelijke verklaring moeten wij verder zien.

De conjunctuurslag in November 1929, welke zich manifesteerde in een beurscrisis, heeft, als elke andere crisis, tot oorzaak disproportionaliteit tusschen koopkrachtige vraag en productie-capaciteit.

Men moet verder zien dan de gebeurtenissen op de effectenbeurs. Deze zijn uitvloeisel, geen oorzaak. De industriele afzet ging met reuzenschreden vooruit, vandaar dat de speculatie ongekende proporties aannam, omdat men vergat, dat deze afzet niet ongelimiteerd uitgebreid kon worden. De afzet stagneerde en daarvan was de terugslag op de effectenbeurs gevolg. Wij zien in deze crisis niet hoofdzakelijk een speculatiecrisis, maar wel degelijk een industriele.

Onze stelling is dus, dat in de hausse het productie-apparaat in een dergelijke mate is uitgebreid, dat de afzet stootte aan de natuurlijke grens: de con-

INHOUD.

	Blz.
DE CONJUNCTUURSLAG IN 1929 EN DE VOORUITZICHTEN VOOR 1930 door <i>Drs. J. G. Stridiron</i>	234
De goederenmarkt van Amsterdam	236
De „socialisering” van den Russischen landbouw door <i>H. Buys</i>	240
De crisis in de batikindustrie op Java door <i>Lim Eng Liong</i>	242
De stoomtreilvisserij in 1929 door <i>P. E. van Renesse</i>	243
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De stabilisatie van den piaster in Fransch Indo-China door <i>Prof. B. Nogaró</i>	244
AANTEKENINGEN:	
Discontoverlagingen	245
Indexcijfers van groothandelsprijzen	246
Indexcijfers van Nederlandsche aandelen	247.
MAANDOIJFERS:	
Resumé uit het „Monthly Bulletin of Statistics”	248
Postchèque en Girodienst	249
INGEZONDEN STUKKEN:	
Efficiency in de rijwielvoorziening	249
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	249—256
Geldkoersen. Bankstaten. Verkeerswezen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	

sumptie-mogelijkheid der Maatschappij. De acute vorm van deze disharmonie noemt men een crisistoes-stand. Deze trad in den herfst in de U.S.A. in en beïnvloedde het economisch leven in de geheele wereld.

De uitbreiding der productie leert men het best kennen door te zien naar de Amerikaansche productie-indices. Harvard laat onderstaande cijfers zien:

	Jan.	Febr.	Mrt.	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1927	101	103	105	106	106	103	100	100	99	96	91	93
1928	100	102	104	103	102	103	104	107	108	106	101	103
1929	110	112	115	117	117	119	114	114	112	105	96	—

Uit deze cijfers blijkt duidelijk de groote uitbreiding der productie en de snelle val in Oct. en Nov. 1929.

De Federal Reserve Board publiceerde eveneens belangwekkende cijfers over de snelle uitbreiding der productie en stelde daarnaast loon-indices, die de toeneming van de verloonde bedragen moeten aangeven en belangrijk ten achter blijven bij de eerste cijferreeks. Wij laten deze interessante cijfers hieronder volgen (1923/25 = 100):

	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Index verloonde bedr.	81,1	103,4	95,7	106,9	104,3	102,-	101,8	108,6
Productie-index	85,-	101,-	95,-	104,-	108,-	106,-	111,-	122,-

Men kan niet verwonderd zijn, dat bij een dergelijke toeneming der productie de afzet tenslotte moeilijkheden ondervond. Men ziet duidelijk, dat in de laatste jaren de toeneming van de productie niet meer parallel gaat met de stijging in den Index der verloonde bedragen.

General Motors heeft dit ingezien. Deze onderneming deed het voorstel, om slechts 5 dagen per week te werken. Minder productie en meer consumptiemogelijkheid door meer vrijen tijd zouden het gevolg ervan zijn. Het resultaat van een dergelijk experiment schijnt dubieus; de algemeene toepassing zal op moeilijkheden stuiten. Bovendien is het speciaal bedacht voor de Auto-industrie. Dit alles neemt echter niet weg, dat het een juist inzicht toont in de grondoorzaak van de crisis.

Ford kondigde aan, hogere loonen en prijsvermindering te zullen invoeren. Men begrijpt dat Ford hoopt, dat wanneer de loonsverhoging algemeen wordt doorgevoerd, dit vooral aan zijn goedkope wagentjes ten goede komt. De prijsvermindering van de Ford-auto werd op weinig origineele wijze opgelost, n.l. door provisievermindering der tusschenhandel van 20 pCt. op 17½ pCt. Ook dit plan, men moge er over denken, zoo men wil, toont inzicht in de grondoorzaak der crisis.

Wanneer men de grondoorzaak der crisis heeft herkend, dan volgt, dat de productieterruggang uitsluitel kan geven op de vraag, in hoeverre een herstel mogelijk is.

Voor de wereld-conjunctuur is de U.S.A. beslissend. Bekijkt men daar de productie-indices van de voornaamste industrieën, dan verkrijgt men geenszins een hoopvol beeld.

De *automobiëlinindustrie* is een der belangrijkste industrieën voor het economisch leven in de U.S.A. Volgens de „National Automobile Chamber of Commerce” gebruikt deze industrie in procenten van het totaal gebruik in de U.S.A. voor:

rubber	85 pCt.
spiegelglas	67 „
ijzer en staal	19 „
koper	15 „
hout	18 „
lood	27 „

De productie-index vertoont onderstaand beeld:

	Jan.	Febr.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Spt.	Oct.	Nov.	Dec.
1927	92	98	101	102	104	92	88	89	78	67	50	62
1928	88	96	105	103	102	113	120	128	130	110	85	93
1929	131	143	156	153	148	159	143	137	124	102	73	—

De *radio-industrie*.

	Verkoop ontvangapp.	Dollar
1928	2.500.000	306.000.000
1929	3.650.000	450.000.000

Volgens het blad „Radio retailing” was er einde 1929 reeds een overproductie van 900,000 sets, terwijl de factory-capacity 15.000.000 sets bedroeg. Onnoodig te zeggen, dat op een toeneming van ruim 300 pCt. in den verkoop voor 1930 niet te rekenen valt.

Productie-index der ijzer- en staalindustrie.

	Jan.	Febr.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1927	102	108	114	116	112	103	103	99	94	87	83	91
1928	103	106	110	120	109	107	113	113	118	115	110	115
1929	111	116	125	129	133	138	138	129	126	110	90	83

In Januari 1930 wordt t.o.v. Dec. 1929 een kleine achteruitgang geconstateerd.

Productie-index der bouwbedrijvigheid.

	Jan.	Febr.	Mrt.	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1927	215.5	255.2	346.8	337.6	306.0	311.1	354.1	302.1	251.2	244.6	263.7	248.6
1928	217.1	283.6	337.4	288.6	321.7	318.7	280.7	270.2	233.9	246.9	227.4	217.4
1929	213.3	229.7	372.4	479.5	259.9	218.8	241.1	211.9	183.9	213.1	165.8	123.8

De bouw-nijverheid toont den scherpsten teruggang, die ook reeds vroeger inzette. In Dec. 1929 wordt een laagte-record bereikt. In Jan. 1930 wordt de toestand nog slechter; men meldt een teruggang van ca. 17 pCt. t.o.v. Dec. 1929.

* * *

Uit bovenstaande cijfers blijkt dus een sterke productie-teruggang; een teruggang, die veel sterker was en in veel korter tijdsbestek plaats vond, dan ooit tevoren is geconstateerd. Hoe men met deze feiten voor oogen kan spreken van „business recession” en een oplossing kan verwachten binnen enkele maanden, is ons niet duidelijk.

Ook de uitvoer der U.S.A. heeft geleden onder de crisis:

Januari 1929	.....	\$ 491	miljoen
December 1929	.....	„ 434	„
Januari 1930	.....	„ 417	„

Hoewel in de U.S.A. geen werkloosheidsstatistiek bestaat, zou volgens betrouwbare schattingen het aantal werklozen 4 à 5 miljoen bedragen. Ook in andere landen ziet men een sterke stijging in het aantal werklozen.

Gaan wij over tot beantwoording van de vraag, welke rol de effectenspeculatie heeft gespeeld. Dit verschijnsel heeft aan deze crisis haar eigen aanzien gegeven.

Door de gedachte, dat men in één eeuwijdurende welvaart zou leven, werd men t.o.v. de winsten alsmede van de uit te keeren dividenden en claims steeds optimistischer gestemd, zoodat een ongekende overspeculatie ontstond, waarbij de koers elk verband met het rendementsniveau had verloren.

Zooals uit onderstaande cijfers blijkt, is de koers

van de speculatieve aandelen in de laatste 3 jaar in ongekende mate opgelopen. De speculaties hadden afmetingen aangenomen, zooals men nog nimmer had gezien. Al het vrije kapitaal stroomde naar de beurs.

Dit illustreeren wij door een index in te voegen van het koersverloop van 40 industriele aandelen.

	Jan.	Febr.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1927	117	125	131	137	141	144	149	161	175	170	172	192
1928	202	202	217	236	257	247	247	277	325	378	444	467
1929	531	547	585	566	562	543	599	652	692	580	393	396

De bankvorderingen in milliarden Dollars te New-York geven eveneens den omvang der speculatie te kennen en het kapitaal, dat daardoor in beslag werd genomen.

	Jan.	Febr.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1927	31.26	27.44	34.49	32.01	31.27	33.01	30.75	31.65	33.37	34.69	33.28	38.94
1928	37.88	32.74	44.79	41.78	45.27	45.46	35.08	35.10	38.73	45.19	45.47	52.73
1929	54.72	46.29	55.42	47.98	50.04	43.26	49.22	49.03	50.34	63.33	53.60	39.85

De stijging in October tot 63,33 en de val in recordtijd in December tot 39,85, vormen een nooit tevoren gezienen omslag.

Het spreekt, dat door de vele speculatieve winsten de hoogconjunctuur verlengd werd, omdat de disproportionaliteit tusschen productie en consumptiemogelijkheden door deze fictieve winsten verdoezeld werd. Eveneens spreekt dat, dit het geval zijnde, de speculatie verliezen na de crisis een naar verhouding even zwaren terugslag op de industrie zouden hebben.

Conjunctuurverlengend werkte ook het zeer verbreide afbetalingssysteem. Dit beteekent niets anders, dan dat de later te vormen koopkracht vroegtijdig in beslag genomen wordt, dat dus momenteel meer goederen worden verkocht, dan de koopkracht van de maatschappij toelaat.

De rol van de „investment trusts” is bij deze crisis ook een zeer belangrijke geweest. Deze „investment trusts” zijn niets anders dan een soort holding companies, wier activa uitsluitend bestaan uit aandelen van andere ondernemingen. Zij schijnen zich in ruime mate met de speculatie in effecten bezig te houden.

Wat is nu de rol van de beurscrisis in den algemeen conjunctuuromslag in de Vereenigde Staten?

Dat is deze, dat zij geenszins de oorzaak is, integendeel, het is het ontstaan van een economische crisis, die een beurscrisis tengevolge had. Natuurlijk kan niet bewezen worden, dat de beurscrisis geen invloed heeft op het verloop van de economische crisis, omdat de hausse in de aandelen een niet-reële koopkracht had geschapen, die de disproportionaliteit tusschen koopkracht en productie bedekte. Hierdoor werd de crisis in tijd verschoven, maar de disproportionaliteit groter.

De beurscrisis openbaarde de grootte van deze disproportionaliteit en verscherpte ze door de groote speculatieve verliezen, die de koopkracht der consumenten drukte.

De conjunctuuromslag in de U.S.A. heeft invloed uitgeoefend op het economisch leven in alle landen. Bezien wij eenige belangrijke Europeesche landen en Nederland.

* * *

In *Engeland* deed zich de terugslag op de beurs ernstig gelden. Van een afname der productie was tot December 1929 geen sprake. Integendeel, deze was in den loop van 1929 groter geworden dan in de voorafgaande jaren het geval geweest was. In December 1929 en Januari 1930 ziet men echter een ommekeer. Deze maanden geven dalende productiecijfers te zien, terwijl de werkloosheid groter is dan in de overeenkomstige perioden van de voorafgaande jaren.

Duitschland leefde sedert 1927 in een periode van teruggaande conjunctuur. In den herfst 1929 accentueert deze toestand zich hoofdzakelijk door afzetmoeilijkheden. Hoewel de productie in haar geheel blijft toenemen, ondervinden de consumptiemiddelenindustrieën een belangrijken teruggang; de automobiëlinproductie vertoont, evenals in de U.S.A. midden

1929 een omslag om, in het laatste kwartaal 1929, een record-laagtepunt te bereiken. De werkloosheid stijgt voortdurend, waarvoor de toenemende rationalisatie als oorzaak is aan te geven.

Hoewel de toeneming der werkloosheid uit dezen hoofde van „voorbijgaanden aard” zal zijn, wanneer aan de Duitse industrie het kapitaal beschikbaar wordt gesteld, hetwelk zij noodig heeft, hetzij door kapitaalvorming in Duitschland, hetzij door buitenlandsche credietverleening, moet o.i. voor 1930 niet gerekend worden op de compenseerende werking, die de uitbreiding van het productie-apparaat zal uitoefenen. Voor de effectenbeurs is het voorjaar 1927 reeds een keerpunt, terwijl de daling van het najaar 1929 voortgezet wordt.

In *Frankrijk* is de toestand, ondanks de terugslag op de beurs, die hier in milderen vorm plaats vond, dezelfde gebleven. De industrieele productie neemt nog voortdurend toe; slechts de auto-industrie zag haar afzet verminderen, echter niet in die mate als in de U.S.A. en Duitschland. De terugslag van de crisis in de U.S.A. zal echter in den loop van 1930 merkbaar worden door verminderd vreeemdelingenbezoek en verminderden afzet van de luxe-industrie.

Italië heeft overproductie in dezelfde takken van industrie als de U.S.A., nl. de auto-industrie en de ijzer- en staalindustrie. De toestand is hier de laatste maanden ongunstiger geworden, hetgeen duidelijk uitkomt in de toeneming van het aantal faillissementen. Ook de werkloosheid is hier toegenomen.

De *Nederlandsche Beurs* reageerde zeer sterk, dit in tegenstelling met de Fransche. De industrie vertoont hier en daar neiging tot overproductie; de prijsvorming voor de Indische cultures is niet gunstig. Een aanwijzing voor de bedrijvigheid vormt het invoersaldo van industrieele grondstoffen. Dit bereikte Juni 1929 zijn hoogtepunt (dezelfde maand als de top-productie der U.S.A.) en daalde sedert dien belangrijk. De werkloosheid is in Nederland, mede door den zachten winter, waardoor de normale seizoenwerkloosheid zich minder deed gelden, geringer dan in 1928.

* * *

Resumeerende is te zeggen, dat voor 1930 o.i. gerekend moet worden met een toestand van depressie, terwijl plannen als die van Hoover, die neerkomen op een min of meer kunstmatig werkverschaffen, door groote opdrachten van Staat en Industrie, aangezien moeten worden als een erkenning van den depressietoestand. Dit in tegenstelling met het couranten-optimisme, dat door officieele en semi-officieele lichamen wordt gesteund.

Wij begonnen ons artikel met een opmerking over het prijsverloop in de laatste 10 jaar.

Dit verloop vertoont een tendens tot prijsdaling. Naast overproductie zijn zeer zeker andere factoren te noemen, welke oorzaak zijn van het teruggaan van het algemeen prijsniveau. Te wijzen is dan o.a. op de stabilisatie van het ruilmiddel, die in sommige landen een element van deflatie in zich droeg, en op de gevolgd goud-politiek, waarbij groote goudvoorraden bij de circulatie-banken werden gevormd, waardoor een druk op het wereldprijsniveau wordt uitgeoefend. Treedt een verdere prijsdaling in, dan worden de betalingen der herstelschulden aanmerkelijk zwaarder. Duitschland zou hiervan in de eerste plaats groot nadeel kunnen ondervinden. Ook de inkomstenverdeling, nationaal gezien, zou beïnvloed worden en wel ten gunste van crediteuren en rentetrekkers.

Over de hoegrootheid van de prijsdaling kunnen slechts gissingen geuit worden. Wij willen ons beperken tot de opmerking, dat het verloop van deze depressie en de reële betekenis der herstelschulden er in belangrijke mate afhankelijk van zijn.

DRS. J. G. STRIDIRON.

DE GOEDERENMARKT VAN AMSTERDAM.¹⁾

De Amsterdamsche goederenhandel vindt één van zijn belangrijkste centra in het gemeentelijke Beursgebouw op het Damrak, tot hetwelk gedurende de beursuren, (voor de Koopmansbeurs op werkdagen, behalve Zaterdag, van 13½ tot 15½ uur en voor de Korenbeurs op marktdagen van 9 tot 15½ uur, des Maandags tot 16¼ uur), tegen betaling van een bij gemeentelijke verordening vastgesteld recht aan een ieder toegang wordt verleend. Het toezicht tijdens de beursuren wordt door een college van Beurscommissarissen uitgeoefend, hetwelk door het Gemeentebestuur wordt benoemd en uit vijf leden bestaat, waarvan er vier geregelde bezoekers van de Koopmansbeurs en één geregeld bezoeker van de Korenbeurs moet zijn.

De Beurs van Koophandel te Amsterdam is een zeer oude instelling. Nadat de kooplieden jarenlang hun samenkomsten in de open lucht hadden gehouden, werd in 1608 te hunnen behoefte op het Rokin bij den Vijgendam, ter plaatse waar nu het gebouw „Industria” staat, een beurs naar het ontwerp van Hendrik de Keyzer gesticht; dit gebouw werd in 1845 door een nieuw, met overdekte zalen, vervangen, dat door Zoicher was ontworpen en ter plaatse van de tegenwoordige „Bijenkorf” stond. Het thans in gebruik zijnde beursgebouw, door Dr. H. P. Berlage ontworpen, dagteekent van 1903. Tot 1914 werd in dit gebouw ook de effectenhandel uitgeoefend, welke in dat jaar naar een eigen beursgebouw van de Vereeniging voor den Effectenhandel — in de onmiddellijke nabijheid van de Beurs van Koophandel en ontworpen door Ir. Jos. Th. Cuypers — werd overgebracht. De wisselhandel is evenwel in het gemeentelijke Beursgebouw gevestigd gebleven.

De beurshandel als zoodanig valt geheel buiten de gemeentelijke bemoeienis en ook de algemeene wetgeving bevat dienaangaande niet anders dan de zeer algemeene voorschriften van art. 59 tot 61 van het Wetboek van Koophandel. Deze bepalen onder andere, dat de koersen of prijzen volgens plaatselijke reglementen of gebruiken worden opgemaakt uit de handelingen en afspraken ter beurze gesloten; de hier bedoelde plaatselijke reglementen en gebruiken zijn thans in bijna iederen tak van handel door de op dat gebied werkzame handelsvereniging gecodificeerd. De aldus tot stand gekomen aanvulling van het gewone recht betreft niet alleen de hiervoor genoemde prijzen en koersen, maar veelal de handelsovereenkomst in haar geheel, benevens de arbitrage inzake geschillen, daaruit voortvloeiende; in de volgende korte beschrijving van de belangrijkste afdelingen van den Amsterdamschen goederenhandel zal dan ook herhaaldelijk gelegenheid zijn naar de handelsverenigingen en haar reglementen te verwijzen.

De te Amsterdam gevestigde beurzen en haar plaatsen van vestiging zijn:

Koopmansbeurs	Beursgebouw, Damrak
Korenbeurs	Beursgebouw, Damrak
Effectenbeurs	Beursplein
Beurs voor den Diamanthandel	Weesperplein 4
Houtbeurs	Hotel Polen, Kalverstraat
Huiden- en Lederbeurs	Hotel Krasnapolsky, Warmoesstraat
Beurs voor den Eierhandel	Koffiehuis „De Bijenkorf”, P. H. Kade 37

¹⁾ Het volgende overzicht werd naar aanleiding van een verzoek, hetwelk uit het buitenland tot de Amsterdamsche Kamer van Koophandel werd gericht, samengesteld; de daarin vermelde gegevens werden met medewerking van de vereeniging in elken tak van handel verzameld. De inhoud wordt uiteraard bepaald door de vragen, zooals zij van buitenlandsche zijde werden gesteld; deze oorsprong verklaart, waarom het niet vollediger kon zijn en ook, waardoor veel daarin den Nederlandschen lezer reeds bekend zal voorkomen. De herhaaldelijk gebleken belangstelling voor den Amsterdamschen goederenhandel deed desniettemin tot openbaarmaking 66k hier te lande besluiten.

Beurs voor den Groothandel in
Metaal-, Papier- en Textiel-
grondstoffen ..... Beursgebouw (Veilingzaal).
Damrak

Algemeene Lompen- en Metaal-
beurs ..... Café „De Pool“, Damrak
Nederlandsche Zuivelbeurs .... Zeedijk 2
Schipperbeurs (Vrachtbeurs
voor de binnenvaart) ..... Beursgebouw, Damrak

De Amsterdamsche Liquidatiekas.

De Amsterdamsche Liquidatiekas treedt bemiddelend op bij den *termijnhandel* in eenige belangrijke goederen, doordat zij de contracten, welke ter beurze tot stand komen, registreert. Haar werkzaamheid strekt zich in hoofdzaak uit tot den termijnhandel in *koffie, suiker en rubber*. De koffie wordt bij hoeveelheden van 29.400 kg. (rond 500 baal) gemengd contract omgezet, waartegen Santos, Rio en andere Braziliaansche soorten, Robusta en Centraal Amerikaanse soorten geleverd mogen worden; de omzet bedroeg in 1929 1.140.000 baal en in 1928 1.176.000 baal. De suiker wordt bij 50 ton, gemengd contract, (beetwortel- en rietsuiker), verkocht; in 1929 beliep de omzet 205.250 ton, bij 211.050 ton in het jaar daarvoor. Voor rubber, waarvan zoowel crêpe als sheets kunnen worden geleverd, betreffen de contracten hoeveelheden van 2,5 ton, terwijl de verkoop hiervan in 1929 20.542 en in 1928 11.065 ton beliep.

Diamant.

De diamanthandel te Amsterdam vindt voor een belangrijk deel in de Beurs voor den Diamanthandel op het Weesperplein plaats, waar zoowel ruwe als geslepen diamanten worden verhandeld. Behalve de leden van deze Beurs, die als koopman, makelaar of commissionnair den handel beoefenen, hebben ook te goeder naam bekend staande buitenlandsche diamanthandelaren, indien door een lid geïntroduceerd, tot het handelslokaal toegang, terwijl vreemdelingen, die de Beurs eenige jaren achtereen regelmatig hebben bezocht, als vreemdeling-lid kunnen worden toegelaten.

De beursbezoekers zijn bij het handeldrijven aan de reglementen van de Beurs onderworpen, ingevolge welke zij zich bij meeningsverschil over het gewicht van diamant — dat bij zijn hooge waarde uiteraard van groote beteekenis is — aan de aanwijzingen van de weegschaal van de Beurs moeten onderwerpen. In geschillen is de beslissing van de daarvoor bestaande vaste Commissie der Beurs voor partijen bindend, behoudens het recht van hooger beroep bij het bestuur, dat in hoogste instantie beslist. De beslissingen zijn op de eigenaardige gebruiken van den diamanthandel gegrond, waar — daar ieder steentje zijn specifieke waarde heeft — de verkoop op monster onbekend is, zoodat de makelaars of commissionnairs de partijen diamant in haar geheel ten verkoop onder zich krijgen. Verkocht wordt à contant en op crediet, welk laatste menigmaal van langen duur is, vooral bij verkoop naar Amerika, de grootste afnemer, waarbij een crediet van een jaar niet tot de zeldzaamheden behoort.

Naast de Beurs zijn er te Amsterdam nog een aantal kantoren voor den handel in geslepen diamant, waar de ter beurze geldende regelen eveneens toepassing vinden.

Tabak.

De hoofdsorten van de Amsterdamsche tabaksmarkt zijn die uit Sumatra en Java. Op Sumatra werd de tabak voor het eerst in 1864 verbouwd, van welken oogst de in het volgende jaar te Amsterdam gehouden verkoop 50 pak ter waarde van 4000 gulden beliep; in 1929 werd te Amsterdam uit den oogst van 1928 bijna 219.000 pak tot een bedrag van 66,5 miljoen gulden omgezet. De geheele verkoop van Sumatratabak beliep 71,8 miljoen gulden, waarvan 14 pCt. aan de Vereenigde Staten. Deze zijn voorts een belangrijke afnemer van Javatabak, van welke

uit den oogst 1928 te Amsterdam ruim 281.000 pak ter waarde van 20,8 miljoen gulden werd omgezet, bij een geheel verkoop van deze soort ten bedrage van 30,3 miljoen gulden. Ter vergelijking hiermede strekke, dat uit den Java-oogst van 1847 — de oudste waaromtrent statistieken bestaan — 25.000 pak in Nederland werd aangevoerd, tegenover een aanvoer uit den oogst van 1870 van 107.000 pak, ter waarde van 10 miljoen gulden.

De tabak wordt te Amsterdam loco bij inschrijving verkocht, termijnhandel bestaat op dit gebied niet; de verkoopen vinden in het gebouw „Frascati“ in de Nes plaats, waar de monsters van de te verkoopen goederen eenige dagen van tevoren getoond worden. De meeste handelaren zijn lid van de Vereeniging van den Tabakshandel, gevestigd te Amsterdam.

Thee.

Als theemarkt heeft Amsterdam zich krachtig ontwikkeld. Het veilingaanbod — nagenoeg uitsluitend uit Nederlandsch-Indische thee bestaande — steeg van 4,5 miljoen ½kg. in 1896, tot het drievoud daarvan in 1910 en beliep in het laatst verstreken jaar ruim 26 miljoen ½kg. ter waarde van bijna 19 miljoen gulden. De aanvoer van de Amsterdamsche importeurshuizen wordt door Pakhuismeesteren van de Thee, een reeds 112 jaar bestaande firma, in haar in entrepôt gelegen Thee-Etablissement voor rekening der aanvoerders opgeslagen; de thee wordt daar gesorteerd, bruto gewogen, getarreerd en gekeurd. Van dezen opslag geven Pakhuismeesteren de zoogenaamde monsterlijsten uit, bevattende de namen van de aanvoerders (verkoopers), de merken en de beschrijving hunner partijen, terwijl de toegelaten makelaars — van wier tusschenkomst in de veilingen gebruik moet worden gemaakt — daarvan monsters ontvangen. Deze laatsten taxeerden de hun gezonden monsters, waarbij het stuk (uiterlijk van het blad), de schenk en het afgetrokken blad worden beoordeeld, om vervolgens hun taxaties en beschrijvingen van de te veilen partijen met de noodige monsters aan hun meesters in binnen- en buitenland toe te zenden.

Een kenmerkend verschil tusschen de Amsterdamsche en de Londensche veilingen is, dat hier de zoogenaamde koopmonsters ongeveer 14 dagen voor de veiling aan de makelaars worden verstrekt, waartegenover deze ginds slechts enkele dagen van te voren worden uitgegeven, zoodat slechts de in Londen gevestigde koopers gelegenheid tot het geven van orders hebben. De reden voor het Amsterdamsche gebruik ligt in de beteekenis van den buitenlandschen afzet voor deze markt, op welke ongeveer de helft van de aangevoerde thee naar het buitenland wordt verkocht, tegenover 15 pCt. te Londen; de tijdige uitzending der monsters heeft herhaaldelijk het persoonlijk verschijnen van buitenlandsche koopers op de Amsterdamsche veilingen tengevolge.

Deze vinden sinds jaren in het gebouw „De Brakke Grond“ in de Nes plaats. De thee wordt daar op cedullen van Pakhuismeesteren aangeboden en wel ieder 12-tal kisten op één cedul, terwijl zij van de groote partijen in hun veilingscatalogussen — zoogenaamde thee-stellen — twee of drie cedullen van één partij tot kavelingen van 24 of hoogstens 48 kisten vereenigen; een kist bevat ongeveer 90 ½kg., een halve kist ongeveer 60 ½kg. De veiling begint om 10 uur en duurt zonder onderbreken tot 14 à 15 uur, waarbij op één dag om en nabij 16.000 kisten tot een gezamenlijke waarde van ruim één miljoen gulden worden verkocht. De verkoop heeft bij opbod op de veilingsvoorwaarden van de te Amsterdam gevestigde Vereeniging van Thee-Importeurs plaats, volgens welke de thee per ½kg., liggend in entrepôt en verzekerd tegen brand, wordt verkocht en na verkoop gedurende drie maanden vrij van pakhuishuur in de opslaghuisen van Pakhuismeesteren mag blijven. Daarna komen de kosten van verzekering en huur —

tezamen slechts maandelijks 12½ cent per kist — voor koopers rekening.

Na de veiling zenden de makelaars hun opdrachtgevers in binnen- en buitenland zoogenaamde uitvalmonsters der gekochte partijen, welke met de vroeger gestoken koop-monsters overeenkomen. De koopers of hun lastgevers ontvangen hun thee tegen inlevering van de cedullen (bewijzen van opslag), welke zij tegen contante betaling en na het voldoen van kleine op de aflevering vallende kosten bij de importeurs hebben opgenomen, van het Thee-Etablissement; de rechtstreeks voor het buitenland bestemde thee wordt vrij van rechten, onder toezicht van de douane, uit entrepôt naar haar bestemming verzonden. De makelaars moeten hun principalen binnen drie dagen na de veiling aan de verkoopers-importeurs noemen. Slechts binnen het Rijk gevestigde natuurlijke of rechtspersonen worden als koopers erkend, zoodat buitenlanders de bemiddeling van een binnenlandsch huis behoeven, hetwelk daarvoor een geringe vergoeding pleegt te krijgen. De betaling moet uiterlijk 14 dagen na de veiling plaats vinden, tegen een korting van 1¼ pCt. van het bruto-bedrag en voldoening van 1 pCt. registratie-kosten; de importeurs rekenen reeds eerder met hun lastgevers — meestal ondernemingen — af, onder aftrek van een zeker bedrag voor hun onkosten en bemoeiingen.

Koffie.

De weder-uitvoer van koffie uit Nederland is grooter dan die uit eenig ander land van Europa en Amsterdam heeft daarin het leeuwendeel. In het laatst verstreken seizoen beliepen de afleveringen in geheel Nederland 2,3 miljoen baal, waarvan 550.000 baal in het binnenland werd verbruikt, zoodat rond 1,8 miljoen baal werd uitgevoerd. Bovendien worden jaarlijks groote hoeveelheden koffie voor Nederlandsche rekening rechtstreeks van de voortbrengingsnaar de verbruikslanden verscheept. De aflevering bestond voor 36 pCt. uit Braziliaansche, voor 33 pCt. uit Centraal Amerikaansche en West Indische, voor 25 pCt. uit Nederlandsch Indische en voor de rest uit Afrikaansche en andere koffiesoorten.

De Vereeniging voor den Koffiehandel te Amsterdam geeft dagelijks een bulletin uit, waarin onder meer de noteeringen van verschillende havenplaatsen worden vermeld, zij stelt lokalen ter beschikking, waar des morgens de noteeringen worden opgemaakt en partijen koffie kunnen worden getaxerd en verhandeld, terwijl zij voorts een reglement voor den in- en verkoop samenstelde en een arbitrage-commissie vormde, welke in geschillen uitspraak doet. De termijnhandel in koffie geschiedt ter Koopmansbeurse en wordt uitsluitend door de Amsterdamsche Liquidatiekas — zie aldaar — gereguleerd.

Suiker.

Voor den handel in suiker is de Amsterdamsche suikertermijnmarkt, welke in Juli 1902 als een termijnmarkt voor ruwe beetwortelsuiker werd opgericht, van belang. Gedurende de oorlogs- en na-oorlogsjaren werd zij gesloten, om in Juli 1921 te worden heropend, thans echter als termijnmarkt voor witte kristalsuiker. De handel geschiedt onder de auspiciën van de Amsterdamsche Liquidatiekas (zie aldaar), waarbij als basis de D(utch) S(tandard) 25, welke kwaliteits-omschrijving met medewerking van de Nederlandsche Handel Maatschappij in 1830 werd ingesteld en wereldbekendheid geniet, is aangenomen. De transacties vinden gedurende den geheelen dag plaats, terwijl om 14¼ uur op de Koopmansbeurs door de gezamenlijke termijnmakelaars een officieele notering wordt vastgesteld. Jaarlijks worden 4000 tot 5000 contracten van 50 ton omgezet, in welk verband nog zij opgemerkt, dat hier ter stede de hoofd-directie van de V.J.S.P., het verkoopkantoor van de Vereenigde Java Suiker Producenten is gevestigd en Amsterdam door de suikervoortbrenging van Java (ter grootte van rond 3 miljoen ton per jaar) één

van de belangrijkste suikercentra is geworden. Tot de op de termijnmarkt geleverde suikers behooren onder meer die uit Nederland, Java, België, Duitsland en Polen, terwijl de Amsterdamsche markt ook veelvuldig voor arbitrage wordt gebruikt. De eertijds voor den suikerhandel bestaan hebbende vereeniging werd opgeheven.

Kina.

Nederlandsch Indië levert minstens 90 pCt. van de wereldvoortbrenging van kina; bijna 88 pCt. van de aanplant in dit gebied ligt op Java (voornamelijk in het Westelijk deel) en ruim 12 pCt. op Sumatra. Vrijwel de geheele uitvoer van kinabast uit Nederlandsch Indië, in 1928 6,7 miljoen kg. bedragende, wordt naar Amsterdam verscheept, waar het uit vertegenwoordigers van planters en kininefabrikanten samengestelde Kinabureau is gevestigd, dat zich onder meer met de analyseering van den aangeboden bast belast. Deze bast wordt in fabrieks- en pharmaceutischen bast onderscheiden, waarvan de eerste voor de bereiding van kina-alcoloiden en de laatste voor die van pharmaceutische preparaten dient. Alleen de pharmaceutische bast wordt in de veilingen, waarvan er ieder jaar tien worden gehouden, aangeboden. De aldus verkochte hoeveelheid bedroeg in 1929 ruim 214.000 kg., gevende met den onderhandschen verkoop een omzet van ruim 250.000 kg. pharmaceutischen bast.

Coca.

Ook voor coca is Amsterdam de aanvoerhaven. Sedert 1921 wordt deze goederensoort niet meer geveild, doch door tusschenkomst van de Coca Producenten Vereeniging ondershands verkocht. De uitvoer uit Java, het oorsprongsgebied van de te Amsterdam verkochte coca en één van de belangrijkste producenten voor de wereldmarkt, beliep in 1928 413.000 kg., waarvan 325.000 kg. naar Amsterdam werd verscheept. De verkoop te dezer stede bedroeg gedurende dat jaar ruim één miljoen kg., gedeeltelijk uit ouden voorraad, bij 224.000 kg. in 1929.

Copra.

Een belangrijk handelsartikel te Amsterdam is de copra, welke nagenoeg uitsluitend op aflading van de voortbrengingslanden — Nederlandsch- en Britsch Indië — naar de Europeesche havens wordt verhandeld. Nu en dan vinden eveneens omzetten in „stoomende” copra plaats, doch loco voorraad is er nooit. De handel heeft gedurende den geheelen dag, dus niet alleen ter beurze, plaats en wel op de voorwaarden van het Contract T van de Vereeniging voor den Coprahandel. De verschillende soorten worden op de basis „fair average quality” verkocht, terwijl over afwijking wordt beslist bij wege van arbitrage door een voor dit doel ingesteld en gereguleerd Arbitrage Bureau, in hetwelk alle groepen van den handel zijn vertegenwoordigd.

Specerijen.

Ten aanzien van den specerijhandel heeft Amsterdam in het bijzonder als markt van de voortbrengselen van Banda en Java beteekenis. De handel en arbitrage inzake geschillen geschieden er volgens daartoe van wege de Nederlandsche Vereeniging voor den Specerijhandel opgestelde regelen. De ter plaatse aangevoerde nootmuscaat en foelie worden om de drie maanden in het gebouw „De Brakke Grond” in het openbaar geveild, terwijl de verkoop van peper, kruidnagelen en kaneel, loco zoowel als voor latere levering, ondershands geschiedt; voor wat betreft den termijnhandel is die in peper van belang. De omzetten geschieden zoowel ter beurze als elders; om 14.30 worden de termijnnoteringen van peper en nootmuscaat op de Koopmansbeurs afgelezen.

Hierbij zij aangeteekend, dat de markt voor kruidnagelen en peper veel aan beteekenis heeft verloren. De vraag naar kruidnagelen uit Amboina was verleden jaar door den hoogen prijs gering, terwijl de ver-

koopers van de Zanzibar nagelen te Londen zetelen, naar welke markt de koopers hier te lande zich moeten richten. Ook de pepermarkt is te Londen, waar zelfs de soorten uit onze overzeesche gebieden meestentijds het gunstigst kunnen worden gekocht. De afladingsoffertes van Nederlandsche invoerhandelaren luiden dan ook bijna steeds in Engelsche munt en zelfs de afladingszaken, waarvan koopers en verkoopters in Nederland zijn gevestigd, geschieden op de voorwaarden van het Engelsche contract en op Londensche arbitrage.

Cacao.

Onder de invoerhavens van cacao der wereld neemt Amsterdam, met een invoer van rond 56 miljoen kg. gedurende 1929, de vijfde plaats in. De weder-uitvoer beliep toen bijna 6,4 miljoen kg., terwijl het overige deel door de Nederlandsche cacao- en chocoladefabrieken werd verwerkt. Voorts werd onder meer rond 5,7 miljoen kg. over Amsterdam naar de Vereenigde Staten van Amerika doorgevoerd, in hoofdzaak om te beoordeelen, of de hoedanigheid aan de daar geldende voorschriften voldeed. De belangrijkste soorten, welke ter markt komen, zijn die uit Accra en Lagos, van welke beide in 1929 tezamen ruim 45 miljoen kg. werd omgezet; in veiling komt slechts Javaansche cacao. De handel geschiedt meestal op beschrijving, op aflading, c.i.f.-condities, op het contract van The Liverpool United Produce Association Ltd., met regeling van mogelijke geschillen door arbitrage van makelaars of andere handelaren te Liverpool of Londen.

In de verzorging der wereld met *cacaoboter* neemt Nederland, met een uitvoer van 15,4 miljoen kg. in het laatst verstreken jaar, de eerste plaats in. Het zichtbare van de zaken in dit voortbrengsel der Nederlandsche cacao-fabrieken bestaat reeds sedert jaren uit de maandelijks te Amsterdam gehouden veilingen van de firma C. J. van Houten & Zoon te Weesp, welke steeds groote belangstelling trekken en welker prijzen den grondslag voor den handel in binnen- en buitenland vormen. De andere fabrikanten hier te lande verkoopen hun productie uit de hand.

Gedroogde Zuidvruchten.

De invoerhandel in gedroogde zuidvruchten en aanverwante artikelen vindt in Nederland vrijwel uitsluitend door bemiddeling van de te Amsterdam en Rotterdam gevestigde agenten en makelaars plaats, die allen lid zijn van de Algemeene Vereeniging van Makelaars en Agenten in Gedroogde Zuidvruchten en Aanverwante Artikelen. Bovendien bestaat hier te lande de Nederlandsche Vereeniging voor den Handel in Gedroogde Zuidvruchten en Aanverwante Artikelen, waarbij vrijwel alle belanghebbenden bij dezen tak van handel zijn aangesloten. Haar leden zijn verplicht hun onderlinge geschillen door het Instituut voor Arbitrage dezer laatste vereeniging te doen beslechten, waartoe de mogelijkheid eveneens bij geschillen tusschen Nederlandsche en buitenlandsche handelaren open staat.

Granen.

De handel in granen geschiedt op de Korenbeurs, welke een afzonderlijk gedeelte van het Gemeentelijke Beursgebouw inneemt en in het bijzonder op Maandag, Woensdag en Vrijdag druk wordt bezocht. Nagenoeg alle graansoorten worden daar verhandeld, waarbij zoowel zaken op levering of verlading, als loco worden gedaan. De meeste afdoeningen ter beurze komen tot stand op het handelsreglement van de Vereeniging Amsterdamsche Graanbeurs, dat tevens in een arbitrage-instituut tot het beslechten van geschillen voorziet.

Kunstmest- en Voederstoffen.

In aansluiting hieraan zij met betrekking tot de kunstmeststoffen en voederstoffen medegedeeld, dat op de Amsterdamsche Koopmansbeurs geen omzetten

in kunstmest geschieden; wel vinden des Maandags eenige kleine transacties in het café „De Roode Leeuw” aan het Damrak plaats, waar kunstmesthandelaren uit de provincie tezamen komen. Daarentegen worden op de Korenbeurs belangrijke hoeveelheden voedergranen, voederkoeken en afvallen van de meelen rijstfabrieken verhandeld; in hoofdzaak op de hiervoor vermelde conditiën van de Vereeniging Amsterdamsche Graanbeurs en voorts volgens de voorwaarden van de leverende fabrieken. De Vereeniging van Fabrikanten van en Handelaars in Kunstmeststoffen en Voederstoffen is te Amsterdam gevestigd.

Fijne Zaden.

De markt voor fijne zaden te Amsterdam behoort tot de langst bestaande op dit gebied en heeft — zij het met een gering verschil tegenover de twee andere Nederlandsche markten — de grootste omzetten. De handel heeft op de Korenbeurs plaats, met als belangrijkste soorten het karwijzaad, het maanzaad en het geel mosterdzaad. De verkoop geschiedt vrij langs boord, loco en op termijn, volgens de voorwaarden, door de Nederlandsche Vereeniging voor den Handel in Fijne Zaden vastgesteld, in welke tevens een arbitrage-reglement is opgenomen.

Olie.

De Amsterdamsche oliemarkt is waarschijnlijk de oudste in haar soort en buitendien is zij, wat de lijnolie aangaat, heden ten dage de belangrijkste ter wereld. In vroeger tijden was de raapolie het voornaamste artikel; zij moest echter haar plaats voor de lijnolie inruimen, terwijl de handel in raapolie thans nog slechts van ondergeschikt belang is. Reeds in 1669 bestond hier ter stede een prijsnotering voor raapolie en sinds 1682 ook voor lijnolie. Van het laatst genoemde jaar tot 1757 werden de laagste en hoogste prijzen in elk jaar aangeteekend en sedert dien werden de prijzen geregeld van marktdag tot marktdag bijgehouden. Het oudst bekende reglement voor den handel in olie te Amsterdam stamt uit 1828.

Praktisch wordt alle lijnolie, welke in Nederland wordt geslagen, op de Amsterdamsche markt verhandeld en, daar in 1928 418 miljoen kg. lijnzaad hier te lande werd ingevoerd, mag deze binnenlandsche voortbrenging gedurende dien tijd op 133 miljoen kg. worden gesteld. Doordat evenwel door de arbitrage- en de speculatiezaken dezelfde olie dikwijls vele malen wordt verkocht, overtreffen de omzetten de vervaardigde hoeveelheid verre.

De handel heeft plaats op de open ruimte, grenzende aan de Korenbeurs, omvat zoowel zaken in loco lijnolie — zoogenaamd „vliegend” — als termijnzaken en geschiedt grootendeels door publiek bieden en laten. De olie wordt „naakt” — dat is zonder verpakking — verkocht en moet door den koper van de fabrieken en opslagplaatsen aan de Zaan, te Amsterdam of Utrecht en omgeving worden afgehaald. De betaling geschiedt contant, zonder korting. De op termijn verkochte olie wordt ééns per maand, namelijk op den eersten marktdag van de maand van levering, verrekend. Te Amsterdam is de Vereeniging van Belanghebbenden bij den Handel in Olie gevestigd.

Gomcopal.

De hoofdmarkt voor de Nederlandsch Indische soorten gomcopal was vóór den oorlog in Nederland gevestigd, waar geregeld openbare veilingen plaats vonden, terwijl Amsterdam een belangrijk deel van den omzet voor zijn rekening had. Deze veilingen werden in verband met den beperkten aanvoer tijdens den oorlog afgeschaft en sindsdien niet opnieuw ingesteld; de aanvoer vindt thans echter weder regelmatig plaats, waardoor de gom-markt te dezer stede haar vroegere beteekenis heeft herwonnen. De handel, welks omzetten slechts voor een klein deel ter beurze tot stand komen, geschiedt meestal door bemiddeling van makelaars en voorts rechtstreeks tusschen de verschillende huizen. De handelsgebruiken

zijn niet gecodificeerd, behalve voor zoover het de arbitrage inzake geschillen betreft, ten aanzien van welke door de te Amsterdam gevestigde Vereeniging voor den Handel in Gommen een reglement werd opgesteld. Deze vereeniging, tijdens den oorlog door de N(ederlandsche) O(verzee) T(rustmaatschappij) in het leven geroepen, trad gedurende dien tijd herhaaldelijk bemiddelend tusschen de laatste en de gomhandelaars op; blijkens het op peil blijven van haar ledental voorziet zij ook thans nog in een behoefte.

Rubber.

Met betrekking tot den handel in rubber is Amsterdam — na Londen, New York en Singapore — de belangrijkste markt, waar het meerendeel van de Nederlandsch Indische producenten, importeurs, handelaren en makelaars is gevestigd. De Amsterdamsche goederenbeurs, waar zij hun transacties aangaan, voor zoover zulks niet ter beurze van Londen of New York geschiedt, is voor hen van essentieel belang; een afzonderlijke beurs voor den rubberhandel bestaat ter plaatse niet. De transacties worden over loco-partijen, over partijen op aflading, of op termijn aangegaan, volgens voorwaarden, vastgesteld door de Nederlandsche Vereeniging voor den Rubberhandel, onder meer inhoudende, dat geschillen door arbitrage worden beslecht. De Amsterdamsche termijnmarkt voor rubber heeft zich in de laatste twee jaar snel uitgebreid; terwijl de omzet in 1927 4.355 ton bedroeg, steeg deze gedurende het volgende jaar tot 11.065 ton, om in 1929 20.542 ton te besommen. Meer en meer wordt door buitenlandsche huizen bij arbitragezaken van deze macht gebruik gemaakt. De termijn-kopen worden door de Amsterdamsche Liquidatiekas geregistreerd (zie aldaar).

Wol.

Amsterdam werd één van de belangrijkste centra van den wolhandel in Europa, toen bij het eind van den wereldoorlog een groot aantal belangrijke wol-importeurs hun zaken naar hier verplaatsten. Deze wolhandelfirma's — georganiseerd in de ter plaatse gevestigde Vereeniging van Nederlandsche Wol-importeurs — hebben bijna allen haar eigen inkoopafdelingen in de overzeesche voortbrengingsgebieden (Australië, Nieuw Zeeland, La Plata en De Kaap) en vertegenwoordigers in de wolverwerkende landen (Duitschland, Tsjecho Slowakije, Oostenrijk, Italië, Frankrijk, België, Engeland en de Scandinavische landen). De zeer belangrijke omzetten betreffen zowel ruwe wol, als gekamde banden en andere soorten; zij vinden niet ter beurze, doch tusschen de vertegenwoordigers van de wolhandelaren en hun afnemers plaats, terwijl de wol meestal rechtstreeks uit de landen van oorsprong naar de havens van de verbruikslanden wordt verscheept.

Kapok.

De markt voor Javaansche kapok is te Amsterdam gevestigd, met een jaarlijkschen omzet van rond 5 miljoen kg. (ongeveer 100.000 baal). Voorts wordt jaarlijks rond één miljoen kg. kapok uit West Afrika en Ceylon, benevens ongeveer 400.000 kg. uit Indo China en Calcutta — de laatste in kleine hoeveelheid — omgezet. Ettelijke partijen worden loco, doch de meeste op aflading verkocht, waarvoor door de te Amsterdam gevestigde Vereeniging voor den Kapokhandel een vast contract werd opgesteld; de arbitrage inzake geschillen geschiedt door het Kapok Arbitragebureau, dat eveneens domicilie te Amsterdam heeft. De zaken worden steeds door middel van makelaars afgesloten.

Huiden.

Voor den Amsterdamschen huidenhandel zijn de exotische runder- en buffelhuiden het belangrijkste en wel in het bijzonder die uit Java en Sumatra, waar vandaan in 1929 360.700 runderhuiden en 225.200 buffelhuiden werden aangevoerd. Voorts beliep de

aanvoer van Zuid en Midden Amerikaansche huiden 65.000 stuk, van bokken-, geiten- en schapenvellen 80.000 stuk, van reptielenvellen 210.000 stuk en van verschillende andere buitenlandsche huiden- en vellensoorten tezamen 10.500 stuk. De toen nog ongeorganiseerde handelaren hielden reeds gedurende meer dan een halve eeuw wekelijksche samenkomsten tot het doen van zaken en het bespreken hunner belangen, als zich in de oorlogsjaren de behoefte aan nauwere aaneensluiting deed gevoelen en in 1917 de vereeniging „De Amsterdamsche Huiden- en Lederbeurs” werd opgericht met het doel op geregelde tijden beursbijeenkomsten te houden. In samenwerking met de vereeniging „De Nederlandsche Huiden- en Lederbeurzen” werd door haar een arbitragereglement vastgesteld, aan hetwelk alle leden der Nederlandsche huidenbeurzen zijn onderworpen. Vrijwel alle belangrijke Nederlandsche huidenhandelaren zijn lid van de Amsterdamsche vereeniging.

Een groot deel van de inlandsche huiden wordt om de drie weken in de veilingzaal van het Beursgebouw op het Damrak, door de Coöperatieve Vereeniging „Amsterdamsche Huidenclub”, op de daartoe door haar vastgestelde verkoopvoorwaarden geveild. Het aanbod bedroeg in 1929 ruim 478.000 huiden en ruim 288.000 vellen, met een verkoopwaarde van meer dan 8,6 miljoen gulden.

Hout.

De houtmarkt van Amsterdam is de belangrijkste van Nederland. De aanvoer geschiedt in standaard maten en bestaat hoofdzakelijk uit naaldhout van Finland, Zweden en Rusland, terwijl onder meer Amerikaansche grenenhout, eikenhout, oregon pine en Hemlock uit de Vereenigde Staten wordt aangevoerd. De omzetten gaan met den toestand van de markt op en neer, behalve die van Amerikaansch grenenhout, welke gestadig verminderen. Handel in binnenlandsche houtsoorten vindt niet plaats, terwijl hier ter stede slechts twee zagerijen en schaverijen zijn gevestigd. De zaken met de Noord Europeesche landen geschieden op f.o.b.-voorwaarden en die met de Vereenigde Staten op c.i.f.-voorwaarden, de verkopen worden door agenten afgesloten, met contante betaling tegen documenten. Er hebben geen veilingen plaats, doch wel wordt des Maandagsmiddags in het hotel „Polen” in de Kalverstraat een houtbeurs gehouden. Daar Nederland van zoo veel verschillende landen koopt, bestaan er op het stuk van den houthandel hier ter stede geen bijzondere voorwaarden en geschiedt de handel op de in de landen van herkomst opgestelde contracten; slechts treedt de Nederlandsche Houtbond in algemeen regelen zin op. Geschillen worden onderling opgelost.

DE „SOCIALISEERING” VAN DEN RUSSISCHEN LANDBOUW.

Op weg naar den economischen chaos?

Het groote „vijfjarenplan” van de Russische industrie schijnt nog sneller tot mislukking te zijn gedoemd, dan men had kunnen verwachten. Het Russische centraal uitvoerend comitè heeft in een oproep aan „alle eerlijke proletariërs” moeten toegeven, dat in de belangrijkste takken van de grootindustrie de opbrengst van de productie bij de geraamde hoeveelheden reeds gedurende het eerste jaar, dus van October 1928 tot October 1929, aanmerkelijk is achtergebleven. Het ligt voor de hand, dat de, in vergelijking met de ramingen dalende beweging, die thans misschien nog door stimulanten van allerlei aard wordt tegengehouden, sneller zal worden, wanneer deze remmen niet meer werken. Daarmede begint het overmoedige project van Stalin, dat zijn revolutionnaire agrarische politiek en haar materiele behoeften moet verwezenlijken en bevredigen, te wankelen, de regering zit gevangen tusschen een verlamde industrie en een in collectieve bedrijven

bijgezetten, van zijn bedrijfsmiddelen beroofden boerenstand, die niet tot werken in staat is. Aan den horizon doemt de economische chaos op.

Volgens het vijfjarenplan zou tegen het einde van 1933 ongeveer 26 pCt. van den bodem „gesocialiseerd” moeten zijn, maar dit plan is thans gewijzigd en men streeft in allen ernst naar het doel, 100 pCt. van den bodem te socialiseeren. Dit komt dus hierop neer, dat de sovjetregering in de eerstvolgende drie jaren den particulieren landbouw wil afschaffen, gelijk zij den particulieren handel heeft afgeschaft. Grote graanverbouwende gebieden, zooals het Noordelijke deel van den Kaukasus en het beneden-Wolgalal moeten reeds in den herfst van dit jaar gesocialiseerd zijn; en alle graanverbouwende streken van de sovjetunie moeten het in den herfst van 1931 zijn. Alle bezittingen van den boer, zijn land, vee, landbouwwerktuigen, zullen met die van zijn bureu tot coöperaties of regeerings-boerenbedrijven worden vereenigd.

Deze gebeurtenissen wijzen erop, dat de revolutionaire terreur opnieuw oplaait, in het bijzonder de strijd tegen de goed-gestituceerde boeren, de Kulaken, die naar de meening van de sovjetregering de schuld dragen van de omstandigheid, dat de verbouw van graan wordt beperkt en aldus de voorziening van de steden wordt bedreigd en de export onmogelijk gemaakt. Het bolsjewisme heeft onder Stalin het denkbeeld van het staatsgraanbedrijf, van de „broodfabrieken”, dat Lenin na het eerste experiment opgaf, omdat het geen kans van slagen had, weer ter hand genomen, om den staat vrij te maken van de sabotage door het platteland. Stalin is op den graanuitvoer aangewezen, om zijn industrialiseringspolitiek te kunnen uitvoeren, om het „vijfjarenplan” te financieren. De „Sowchoso”, de eigenlijke staatsbedrijven en de „Kolchoso”, de collectieve bedrijven ten plattelande, zouden in de eerste plaats het noodige quantum graan voor den staat moeten verzekeren; het tweede doel, dat er mede werd beoogd, den boer in de „Kolchoso” over te brengen en een, zij het nog zoo kleinen particulieren ondernemer te veranderen in een lid van de gesocialiseerde huishouding, is onlangs juist in de ernstige kringen van de sovjets zeer sceptisch beoordeeld. Lang heeft de „oppositie van rechts” gewezen op de bedenkelijke gevolgen, die zouden moeten ontstaan, wanneer de boer terwille van een politieke herschenschim meer en meer tot oppositie genoopt zou worden en vervreemden van productieven arbeid. Men herinnert zich ongetwijfeld, hoe weinig vertrouwen Boecharin in de gedwongen „socialiseering” heeft gehad en hoe scherpzinnig Rykow het fiasco van de „Kolchoso” heeft voorspeld. De plotselinge koersverandering van de drie leiders der oppositie wordt nu verklaard met de opmerking, dat de gang van zaken bij de collectieve landbouwbedrijven hun berekeningen en waarnemingen heeft overhoop geworpen. De Russische bladen zijn vervuld van een overwinningroes over den geweldigen groei van de Kolchoso en over de „beslissende bres”, die nu in het oordeel van den Russischen boerenstand is geslagen. Stalin’s wil heeft gezegevierd, het particuliere boerenbedrijf verkeert in staat van ontbinding, binnenkort zal in Rusland de landbouw zijn „gesocialiseerd”.

* * *

Maar nu de feiten, die dit gejuich hebben ontkend.

Allereerst de cijfers, die schijnen te bewijzen, dat de „Kolchoso” plotseling als paddestoelen na een herfstregen te voorschijn komen. De plannen van het commissariaat van landbouw zijn bijv. in den Noordelijken Kaukasus met het achtvoud overtroffen. In den Oeral, aan de Wolga heeft de stichting van collectieve bedrijven zulk een vlucht genomen, dat het vier- tot negenvoud van de Moskousche raming is bereikt. In de „republiek van de Duitschers”, vanwaar de Wolgaboeren onlangs zijn gevlucht en waar

enkele maanden geleden nog slechts 11.4 pCt. van de boerenbedrijven „collectief” was gemaakt, strekt thans het collectieve bedrijf zich uit over de volle 100 procent. De chef van den „Gosplan”, Krsjtsjajnowski, kon cenige weken geleden reeds het centraal-uitvoerend comité verklaren, dat er nog in het jaar 1930 ten minste duizend groote Kolchoso-bedrijven op het gebied van groot-Rusland zouden zijn, dat ten minste twintig millioen hectaren met ongeveer vijf millioen boerenbedrijven deel zouden uitmaken van den „socialistischen sector”; de gang van zaken heeft echter zulk een tempo, dat deze getallen zelfs reeds verouderd schijnen. Het valt niet te betwijfelen, dat de Russische boeren plotseling in geheele districten tot de Kolchoso overgaan en de „Ekonomitsjeskaja Shisnj” ziet daar het bewijs in, dat „geheel de oorspronkelijke boerenmassa van haar eeuwenoude posities afglijdt en in beweging komt”. Ziedaar nu de eigenlijke oorzaak van de geestdrift, die men in Moskou aan den dag legt: het oorspronkelijke doel, dat met de collectieve bedrijven werd nagestreefd, de productie en de veiligstelling van het graan, is bijna naar de tweede plaats verdrongen, des te grootscher komen het bolsjewisme echter de politiek-sociale mogelijkheden voor, die voortvloeden uit de vlucht van de boeren naar de Kolchoso. Niets kenschetst den toestand beter, dan de beschikking van de regering, dat voor de aanstaande graancampagne proletarische „stormafdeelingen”, zelfs 25.000 man, naar de Kolchoso zullen worden gezonden, om het productieproces te leiden en te controleeren, tevens echter, om de boeren, die uit hun eigen bedrijven in de collectieve zijn overgegaan, politiek onderricht te geven. Deze 25.000 proletariërs, die blijkelijk in de fabrieken gemist kunnen worden, wanneer er revolutionaire propaganda valt te maken, weten natuurlijk niets, of maar zeer weinig van de omstandigheden van den graanbouw en van het gebruik van tractoren. Maar zij weten des te meer van de „Politgramota”, zij weten, hoe men onder het voorwendsel van „zelfcritiek” de botte gehoorzaamheid van de menigte cultiveert en stemmingen bereikt, die blijk geven van „eenstemmigheid”. 25.000 opzichters stuurt Stalin naar de „broodfabrieken”, om den boer, die materieel zoo goed als alles heeft verloren, die echter nog steeds zijn individuele boerenpsychologie heeft behouden, tot een klassebewusten proletariër te maken. Elf jaren lang bedreigde het particuliere boerenbedrijf en nog meer het boeren-individualisme het streven naar socialiseering in de steden. Voortdurend zweefde boven het bolsjewisme een zwaard van Damocles: de boerenrevolutie. Thans is uit den afweermaatregel, die het collectief bedrijf aanvankelijk is geweest, een idee geroeid, die van Moskou uit met alle kracht wordt gerealiseerd: de boer zal tot proletariër worden gemaakt, hij zal niet alleen zijn koe en zijn ploeg in het collectieve bedrijf brengen, maar hij zal ook zijn boerenpsyche verliezen. Dan eerst is de communistische staat verzekerd, dan ook heeft deze communistische staat een proletariërsleger beschikbaar van 150 millioen man voor den strijd voor de wereldrevolutie.

* * *

Zonder twijfel heeft de sovjetregering uiterlijk een groot succes behaald. Indien men weet, met welke financiële chicanes zij den laatsten tijd ten plattelande heeft gewerkt, dan wordt de plotselinge „bres” in de gezindheid der boeren ook begrijpelijk. Niet alleen, dat de leening voor de industrie, waarop geheel „vrijwillig” zou worden ingeteekend, met geweld, ten deele door „massa-aanvallen” van de jeugdbrigaden werd afgedwongen, maar ook voor het overige is de belastingschroef tot het uiterste vastgedraaid, zoodat de boer geheel is uitgeschud. Te verliezen heeft hij niets meer, dus neemt hij maar de vlucht in de collectieve bedrijven, om tenminste rust te hebben van de politie. Maar op zulk een „Kolchosenepidemie” onder de boeren was men in Rusland in het geheel

niet voorbereid en het gejuich is gemengd met bezorgdheid, of geheel het Kolchosensysteem, dat vroeger dreigde te sterven aan gebrek aan medewerking van de boeren, thans niet aan zijn overdaad ten gronde zou kunnen gaan. Hoe zal de regeering de vele hongerige monden vullen, die zij door haar eigen rigoureuze politiek hun eigen verzorgingsmogelijkheid heeft ontnomen? Hoe zal zij de geweldige machine-rie, die thans voor het collectieve bedrijf noodig wordt, uit den grond stampen? Het bolsjewisme heeft ook hier weer te vroeg vernietigd, het geraamte voor het nieuwe gebouw is nog lang niet gereed en hoe deze, uit haar hutten bijeengedreven, gedemoraliseerde, verbeterd en met tegenzin werkende boerenmenigte nu een „collectieven” oogst moet opleveren van den omvang, dien de regeering verlangt, is een raadsel. De resultaten van de graancampagne van het vorig jaar zijn minder bevredigend uitgevallen dan men kon verwachten. In de vruchtbaarste gebieden heeft de opbrengst van den oogst niet meer dan 60—70 procent van de raming bereikt. Dat bewijst ten duidelijkste, dat men er in de Kolchosy met machine-arbeid alleen niet komt, dat de menselijke werkintensiteit en werklust hebben gefaald en dat moet nog minder bevredigend worden, wanneer nu in de Kolchosy ook de tractoren onvoldoende zijn en al het werk moet worden gedaan door een enorme kudde slaven. Licht zou de ontwikkeling van het Kolchosybedrijf hierop kunnen uitloopen: dat tenslotte noch een gesocialiseerd graanbedrijf noch een gesocialiseerde boerenstand aanwezig is, maar een menigte hongerige, door de revolutionaire propaganda geteisterde nietsnutters, wier wanhoop zich tegen het systeem zelf kan keeren.

In Rusland heeft men thans te doen met de eigenlijke revolutionneering van den mensch zelf; men mag niet over het hoofd zien, dat het Stalin met deze revolutionneering ernst is. Het bolsjewisme van Lenin, dat den Russischen boer ongemoeid liet, die op de „smytschka”, het vergelijk tusschen proletariaat en boerenstand bedacht was, dat het niet aandurfde, het probleem der socialiseering van den landbouw in ernst aan te pakken, dat in de „Nieuwe Economische Politiek” voor den boerenstand zonder meer capituleerde, is bijna onnoozel naast de vastberadenheid, waarmede Stalin den boer wil proletarisieren. De onderneming is grootsch, maar men begrijpt, dat Rykow en Boecharin bij de uitvoering van dit plan rillen en dat zij de verantwoordelijkheid tenslotte van de hand wijzen, uit hun functies treden en onderduiken in de menigte. De „industrialiseringspolitiek” van Stalin was al een gewaagd experiment, het „vijfjarenplan” is een fantasie, maar hier heeft men nog maar te maken met de financiën en hun waarschijnlijken ondergang, nog niet met de structuurverandering van geheel de samenleving en daarmee met de revolutionneering van den mensch. Stalin heeft om het „socialisme in één land” waar te maken, thans alles op één kaart gezet, hij vernietigt den vrijen boer en acht zich in staat, een nieuw tijdperk van gebonden economie en de verwezenlijking van de klasse-looze samenleving tot stand te brengen, maar het is meer dan waarschijnlijk, dat hij in den chaos zal blijven steken.

H. BUYS.

DE CRISIS IN DE BATIKINDUSTRIE OP JAVA.¹⁾

De N.R.Crt. van 19 Januari jl. bevatte een bericht omtrent den slechten toestand van de batikindustrie en de stagnatie in den verkoop, waardoor reeds tal van batikkerijen in financieele moeilijkheden verkeerden.

¹⁾ Deze crisis betreft niet zoozeer de kwaliteits-producten, als wel de ruwere, goedkope batiksoorten, die in groote hoeveelheden worden aangemaakt (massa-productie) en op pasardagen in diverse plaatsen worden verkocht.

De meeste batikkerijen op Java zijn klein-bedrijven, veelal beheerd door één of twee totok-Chineezers, die zelf als arbeider medewerken. Deze Chineezers komen in hun jeugd met een klein kapitaal naar Indië, werken aanvankelijk in loondienst bij reeds aldaar gevestigde familieleden of kennissen en vestigen zich, zoodra zij voldoende overgespaard hebben om de benodigde gereedschappen aan te schaffen, op de onderneming. Voor hun standplaats op de onderneming hunner vroegere werkgevers moeten zij natuurlijk huur betalen, daar zij voor het stichten eener eigen onderneming niet voldoende kapitaal hebben. Deze eenigszins eigenaardige toestand vindt zijn verklaring in den sterken familie-band bij de Chineezers.

In den aanvang van dit jaar was, zooals gezegd, de toestand zeer ongunstig. Vordering konden nauwelijks meer worden geïnd, terwijl er van afzet geen sprake meer was. De oorzaken hiervan waren:

1. De aanvoeren van goedkope Japansche textielgoederen (blatjoe's).

Japan bracht zooveel ongebleekt goed aan de markt en tegen zulke lage prijzen, dat zich steeds meer handelaren op deze branche toelegden. Het gevolg hiervan was, dat de batikkerijen van alle zijden credieten kregen, waardoor zij de productie in onbeperkte mate konden uitbreiden. Het principe „quality first” werd over boord geworpen.

2. De concurrentie van de verschillende batikproducten onderling.

Dit had het verrassende, doch noodlottige resultaat, dat de sarongs steeds smaller werden. Het versmallen van de sarongs was namelijk het eenige middel voor de batikkerijen om hun concurrenten te kunnen onderbieden, daar verlaging van de productie-kosten op andere wijze niet, of nauwelijks, meer mogelijk was. Men zal zulks beter begrijpen, indien men weet, dat er in het batikbedrijf van industrialisatie nog geen sprake is. Dit moet worden toegeschreven aan:

a. de goedkope arbeidskrachten.

De goedkoopste der arbeidskrachten blijkt wel uit het feit, dat Japan zijn blatjoe's ongebleekt verkoopt. Het bleeken langs chemischen weg, zooals in Japan en Europa geschiedt, is kostbaarder dan de bewerking in Indië. Eerstgenoemde methode van bleeken kost 1 à 2 cent per saronglengte, terwijl de laatstgenoemde, hoewel zij langer duurt, nauwelijks 1 cent bedraagt. Hierin hebben de Japanners dus een voor-sprong op de Europeanen, die hun producten niet in ongebleekten toestand willen leveren, daar zij aan hun principe „quality first” vasthouden, hetgeen hun reputatie ten goede komt,

b. afkeer bij de consumenten van industriele producten, omdat deze sarongs slechts aan één kant bestempeld worden en de kleuren niet waschecht zijn, waardoor zij gauwer verbleeken.

Wellicht is dit wel de voornaamste oorzaak, waarom de Twentsche bontweverijen in Indië niet kunnen concurreren.

Het is dus niet te verwonderen, dat men tot versmalling van de sarongs overging, in de hoop door verlaging van den prijs de kooplust van het publiek op te wekken. De eersten, die met deze smallere sarongs ter markt kwamen, hadden succes. De concurrenten volgden vanzelfsprekend hun voorbeeld. Een stuk blatjoe van 46 yard leverde aanvankelijk 22 sarongs, dit aantal werd langzamerhand uitgebreid tot 26, terwijl 24 wel het maximum is. Hiermede was dus de uiterste grens overschreden, een zoo smalle sarong kon men niet dragen. Men betaalde liever een dubbeltje meer voor een sarong van een behoorlijke lengte.

3. De verminderde koopkracht van de bevolking, als gevolg van den slechten oogst van het vorige jaar door langdurige droogte en als gevolg van de daling van den rubberprijis.

4. De overwal (Singapore, Saigon, Rangoon, Penang, e.a.) betreft tegenwoordig zoo goed als niets meer uit Batavia. Door de hooge tariefmuren van

Indo-China en Achter-Indië bloeit de industrie dezer gebieden, zoodat uit Java veel minder behoeft te worden ingevoerd. Ten opzichte van Indo-China werkt de daling van den zilverprijs, die een prijsstijging van goederen, afkomstig uit landen met een gouden standaard, veroorzaakt, eveneens in deze richting. (Terloops merken wij op, dat Indo-China in Januari jl. tot stabilisatie de facto is overgegaan, zoodat deze factor thans zijn beteekenis heeft verloren). Ook de batikhandel van Singapore kwijnt dientengevolge.

Resumeerend kunnen wij dus zeggen, dat de 3 eerstgenoemde oorzaken, n.l. de te groote aanvoeren van de Japansche producten (waardoor de productie te sterk werd opgevoerd evenals door de op groote schaal verleende credieten) en de versmalling van de sarongs (teneinde de productie-kosten te verlagen) uiteraard tot moeilijkheden moesten leiden. Sommigen hadden zulks reeds eenige jaren tevoren verwacht en hun bakens tijdig verzet.

De twee laatstgenoemde oorzaken, waardoor de toestand nog slechter wordt, moeten aan toevallige omstandigheden worden toegeschreven.

LIM ENG LIONG.

DE STOOMTREILVISSCHERIJ IN 1929.

Vertoonde onze stoomtreilvisscherij in 1928 reeds teekenen van toenemenden bloei, in het afgelopen jaar heeft deze zich, naar blijkt uit opgaven, welke ik van de afdeling Visscherijen van het Departement van Binnenlandsche Zaken en Landbouw mocht ontvangen, in nog veel sterker mate geopenbaard. Dit valt af te leiden uit de uitbreiding der stoomtreilvloot, welke natuurlijk ten nauwste verband houdt met de gunstige bedrijfsuitkomsten.

Het aantal in bedrijf zijnde stoomtreilers, dat van 162 in 1927 tot 173 in 1928 was aangegroeid, bedroeg in 1929 n.l. niet minder dan 201.

Hoewel de uitbreiding allengs in den loop van het jaar plaats vond en de vaartuigen, welke aan de vloot werden toegevoegd, dus slechts gedurende een grooter of kleiner deel van het jaar in bedrijf waren, en niettegenstaande de visscherij in Februari door de strenge vorst en in het najaar door stormweder ernstige belemmering ondervond, nam dientengevolge het aantal reizen, waarvan de aanvoer hier te lande afkomstig was, toe van 4736 in 1928 tot 5075 in 1929. De meeste dezer reizen, n.l. 4995 (4705 in 1928), vonden plaats in de Noordzee en dienden voor de uitoefening van de gewone treilvisscherij. De visscherij met den haringtreil wordt door onze stoomtreilers nog weinig uitgeoefend. Dit ligt voor de hand, want die soort haringvisscherij is eigenlijk een bijbedrijf van de geregelde IJslandvisscherij, waarmede onze stoomtreilers zich nog weinig bezighouden.

In het geheel voerden onze stoomtreilers hier te lande 37.873.700 KG. visch aan, welke f 12.759.350 opbracht, tegen 36.528.000 KG. met een opbrengst van f 12.211.700 in 1928. Het grootste gedeelte hiervan, n.l. 35.177.250 met een opbrengst van f 12.436.550 (in het voorafgaande jaar: 34.538.775 KG. met een opbrengst van f 11.859.425) werd weder in de Noordzee met het gewone treilnet gevangen.

Er werden 26 (in het voorafgaande jaar 24) IJslandreizen gedaan, welke een vangst van 1.212.975 KG. (705.825 KG. in 1928) ter waarde van f 241.725 (f 104.050 in 1928) opleverden.

Met den haringtreil werd gedurende 54 reizen 1.648.975 KG. gevangen, welke f 215.875 opbracht, terwijl in 1928 een vangst van 705.825 KG. met een opbrengst van f 104.050 in 24 reizen werd verkregen.

De achteruitgang der vangsten in de Noordzee, welke reeds in 1928 viel op te merken, zette zich in 1929 voort. De Noordzee-vangsten, welke onze stoomtreilers hier te lande aanvoerden, bedroegen n.l. gemiddeld per reisdag slechts 801 KG. tegen 855 KG. in 1928 en 877 KG. in 1927.

Blijkens de IJmuidensche statistiek betrof deze

achteruitgang vooral de scholvangsten en met name de vangsten van schol van de kleinste marktsortering. Gemiddeld per reisdag bedroeg n.l. de te IJmuiden aangevoerde vangst van die Noordzee-schol 177.4 KG. tegen 235.6 KG. in 1928. Ook voor kleine tong en kleine schelvisch was dit gemiddelde aanmerkelijk kleiner; voor de eerstgenoemde vischsoort bedroeg het 18.7 KG. tegen 31.6 KG. in 1928 en voor de laatstgenoemde 162.1 KG. tegen toenmaals 176.3 KG.; voor kabeljauw, althans van de grootere soort, steeg het daarentegen.

Tot de verbetering van den toestand van de treilvisscherij heeft de aanmerkelijke toeneming van de tongvangsten in niet geringe mate bijgedragen. Terwijl onze stoomtreilers in 1913 gemiddeld per reisdag niet meer dan 11 KG. tong in de Noordzee vingen, bedroeg dit gemiddelde 55.7 KG. in 1927, 52 KG. in 1928 en 42.2 KG. in 1929. Daar tong tot de duurste vischsoorten behoort, had dit een gunstigen invloed op de besommingen. Voor een groot deel is deze grootere tongvangst aan de toepassing van meer doeltreffende vischmethoden te danken.

De besommingen waren gemiddeld eveneens lager, dan in 1928, doch niet in die mate, als de vangsten. Gemiddeld per reisdag bedroegen zij n.l. voor de Noordzee-reizen f 285 tegen f 294 in 1928. Dit was te danken aan het feit, dat niettegenstaande de grootere aanvoeren van versche zeevisch de vischprijzen in doorsnee hooger waren. Daardoor bracht de Noordzee-visch, door stoomtreilers hier te lande aangevoerd, gemiddeld per 100 KG. ongeveer f 1 meer op, dan in het voorafgaande jaar.

Een gunstigen invloed op de vischprijzen had vooreerst de mislukking van de haringvisscherij in de Zuiderzee, waarop ik reeds de aandacht vestigde¹⁾. Dientengevolge werden in het voorjaar de prijzen der versche zeevisch niet, zooals anders het geval pleegt te zijn, gedrukt door de massale aanvoeren van Zuiderzee-haring. Dit was vooral van belang, omdat in denzelfden tijd ruime aanvoeren door motorloggers plaats vonden. Deze schepen toch brachten, voornamelijk in het eerste halfjaar, niet minder dan 3.541.300 KG. (1.195.445 KG. in 1928) aan.

Verder is de afzet in het buitenland veel verbeterd. Vooral Frankrijk wordt hoe langer hoe meer een afnemer van beteekenis; niet alleen naar Parijs, maar ook naar andere plaatsen, o.a. in den Elzas, kan met toenemend succes versche visch gezonden worden. In het bijzonder fijne vischsoorten, zooals tong, vinden daar veel aftrek.

De hoeveelheid en waarde der uitgevoerde visch bedroegen in 1929 en 1928:

	1929		1928	
	Hoeveelheid in 1000 KG.	Waarde in f 1000	Hoeveelheid in 1000 KG.	Waarde in f 1000
Totaal	29.038	8.261	27.464	7.662
waarvan naar:				
Duitschland	6.392	2.061	4.757	1.607
België	11.235	1.686	11.274	1.442
Gr.-Brittannië	4.654	1.950	5.623	2.518
Frankrijk	5.751	1.965	4.925	1.701

In 1927 bedroeg de export naar Frankrijk nog slechts 4.037.000 KG., ter waarde van f 1.467.000; in twee jaar tijds is zij dus met niet minder dan 1.714.000 KG. ter waarde van f 498.000 toegenomen. Zij overtrof verleden jaar die naar Groot-Brittannië, welke een aanmerkelijken achteruitgang, n.l. met bijna een miljoen KG. vertoont.

Een opmerkelijk en verblijdend verschijnsel is de belangrijke toeneming van den uitvoer naar Duitschland. Sommigen zoeken de oorzaak hiervan in een toevallige omstandigheid, n.l. dat de buitengewoon gunstige uitkomsten der haringtreilvisscherij in den vorigen zomer de Duitse stoomtreilvloot verlokt hebben, deze op ruimere schaal dan anders uit te oefenen en daarvoor de gewone treilvisscherij eenigszins te verwaarloozen met het gevolg, dat zij toen de Duit-

¹⁾ Zie E.-S. B. van 22 Januari 1930.

sche markt minder dan anders van versche zeevisch voorzagen en deze meer haar behoefte aan dat artikel in ons land moest dekken. Van andere zijde wordt echter opgemerkt, dat het verbruik van versche zeevisch in Duitschland in den laatsten tijd is toegenomen, hetgeen te danken zou zijn aan de ijverige propaganda, welke daarvoor sedert eenigen tijd daar te lande is gemaakt. De gemiddelde waarde der uit ons land naar Duitschland uitgevoerde versche zeevisch was intusschen geringer dan in 1928.

Ook de beteekenis van België voor onzen uitvoer van versche zeevisch neemt voortdurend toe. Niet dat daar zooveel meer visch kan worden afgezet, maar men besteedt er meer geld voor. Dit verschijnsel viel reeds in 1928 op te merken, doch trad verleden jaar in nog sterker mate op. De gemiddelde waarde per 100 KG. der naar België gezonden versche zeevisch toch steeg van f 12.79 in 1928 tot f 15 in 1929.

De verbetering van de Belgische markt voor onze zeevisch zal wel voor een groot deel het gevolg zijn van de toeneming der koopkracht en de algemeene prijsstijging bij onze zuidelijke bureu. Hun pogingen, om de eigen visscherij tot ontwikkeling te brengen, schijnen bovendien mislukt te zijn, zoodat België zijn behoefte aan versche zeevisch in hoofdzaak op onze markt moet blijven dekken.

Opmerkelijk is het, dat niet alleen in ons land, maar ook in Groot-Brittannië en in Duitschland een gunstiger conjunctuur voor de treilvisscherij viel te constateeren; in laatstgenoemd land werd de stoomtreilvloot verleden jaar o.a. met 14 nieuwe schepen uitgebreid. De oorzaak zal wel schuilen in de algemeene toeneming der welvaart en een grootere waardeerling van de versche zeevisch als voedingsmiddel.

De sterke uitbreiding van onze stoomtreilvloot heeft intusschen een ander probleem doen ontstaan, n.l. hoe men voor het grootere aantal schepen een voldoende bemanning moest vinden. Herhaaldelijk leverde dit moeilijkheden op en moesten stoomtreilers in de haven blijven, omdat men hen niet kon bemannen. Vooral de kleine stoomtreilers, de zogenaamde „kustboten” hadden met deze moeilijkheden te kampen; sommige hunner moesten zelfs in verband daarmee worden opgelegd.

Pogingen, om geschikt personeel van elders te rekruteeren hadden weinig succes. De Zuiderzeevisschers, die door de drooglegging hun oude beroep niet meer zullen kunnen uitoefenen en de aangewezen personen zouden zijn, om bij de zeevisscherij dienst te nemen, toonden geen of weinig lust, om hiertoe over te gaan.

P. E. VAN RENESSE

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE STABILISATIE VAN DEN PIASTER IN FRANSCH INDO-CHINA.

Prof. B. Nogarò te Parijs schrijft ons:

Sedert begin Januari is de piasterkoers van Indo-China de facto stabiel, hetgeen stellig niet aan een toeval te danken is, doch klaarblijkelijk is toe te schrijven aan een officieele interventie met het doel om den koers te regelen, volgens de aanwijzingen van den Minister van Koloniën, den heer Piétri. Deze stabilisatie geschiedde tegen een koers van 10 Fransche francs, wat ook in de bedoeling van den Minister had gelegen.

Men moet toegeven, dat deze koers laag is en een waardevermindering van den piaster beteekent, aangezien de laatste koersen vóór den oorlog een veel hooger bedrag aan tegenwoordige francs zouden hebben opgeleverd. Maar de zilverprijs daalde voortdurend en in aanmerking nemende, dat gestabiliseerd moest worden tegen een koers, die in overeenstemming was met de handelswaarde op het tijdstip, dat de stabilisatie de facto tot stand werd gebracht, heeft de Minister van de gelegenheid gebruik gemaakt om den piaster een waarde van 10 francs te geven, waardoor het geldstelsel van de kolonie nauw aan dat van het moederland wordt verbonden.

Ongetwijfeld is het niveau, waarop gestabiliseerd is, zoowel in economisch als in technisch opzicht, het meest betwistbare punt van de hervorming; daar echter ook andere niveau's voor- en nadeelen vertoonen, zou men geen aanmerking kunnen maken op de keuze van den Minister. Het komt er slechts op aan, hier aan te toonen, onder welke economische omstandigheden de hervorming plaats vond, en op welke technische voorwaarden zij definitief zou kunnen worden verwezenlijkt.

* * *

Vooraf herinneren wij er hier aan, dat het stabilisatie-vraagstuk van den Indo-Chineschen piaster sedert langen tijd aan de orde is en dat de oplossing daarvan tot nu toe was vertraagd door de bijzondere situatie van Indo-China en de verschillende belangen, waarmede rekening gehouden moest worden. De belangrijke handel van deze ver afgelegen kolonie met China, dat den zilveren standaard heeft behouden, werd tot voor kort als reden aangevoerd om een hervorming te vermijden, die de bestaande vaste basis van de wisselkoers dezer beide landen zou opheffen. Anderzijds zag men in perioden van depreciatie van den piaster hierin een goede stimulans voor den uitvoer naar landen met den gouden standaard; en ten tijde dat de koers steeg, zagen velen hun inkomsten toenemen, indien deze in francs omgewisseld werden. Dit waren de gerepatrieerde ambtenaren, de oud-ambtenaren en verder allen, die inkomsten uit Indo-China kregen.

De argumenten, aangevoerd tegen de stabilisatie van den piaster op basis van den Franschen franc, werden na den oorlog nog sterker, toen de franc zelf labiel was geworden. Een stabilisatie op goudbasis zou Indo-China een standaard hebben gegeven, die den wisselkoers, zoowel ten opzichte van China als van het moederland aan voortdurende veranderingen onderhevig maakte.

Evenwel dient erop gewezen te worden, dat een gelukkige samenloop van omstandigheden den tegenstanders van de stabilisatie oogenschijnlijk in het gelijk heeft gesteld. In de economisch zoo verwarde na-oorlogische periode is de zilverprijs gestegen en Indo-China was door de waardevermeerdering van den piaster in staat de wereldcrisis bijna zonder na-deelige gevolgen door te komen. De waarde van den piaster steeg, terwijl die van de overige geldsoorten, het goud inbegrepen, ten opzichte van goederen daalde, en de hausse in de prijzen der groothandelsartikelen werd zoodoende voor Indo-China bijna geneutraliseerd. Zijn inwoners behoefden dus voor de goederen op de wereldmarkt niet meer piasters uit te geven dan vroeger, omdat elke piaster een grootere waarde vertegenwoordigde. Tengevolge van de hausse der goederenprijzen, in goud uitgedrukt, werd de mindere ontvangst aan piasters voor de uitvoerartikelen door de stijging van den zilverprijs min of meer gecompenseerd.

Men liet op dit tijdstip evenmin na, de aandacht te vestigen op den gunstigen economischen toestand van onze groote kolonie.

Toen de zilverprijs echter plotseling begon te dalen, wat bovendien nog werd verscherpt door de nieuwe munthervorming van Indië en de daarmee gepaard gaande zilververkoop, moest men erkennen, dat het niet voldoende was op het bloot toeval te rekenen om blijk te geven van wijs beleid. Bovendien werd steeds meer geld uit het moederland in Indo-China belegd. Een gemeenschappelijke muntbasis, tot meerdere zekerheid van de kapitaalbewegingen tusschen moederland en koloniën, was noodzakelijk geworden sedert de Fransche franc op goudbasis was gestabiliseerd. Daarom vindt de stabilisatie van den piaster sedert eenigen tijd in de financieele pers in Frankrijk een gunstig onthaal.

De benoeming van een zeer deskundig financier aan het Ministerie van Koloniën moest de uitvoer-

ring van deze maatregelen, die door de daling van den zilverprijs urgent waren geworden, bespoedigen. Reeds direct na zijn komst heeft de heer Piétri een aanvang gemaakt met het verkoopen van den beschikbaren zilvervoorraad der kolonie en, nadat hij op deze wijze de zilverreserve, die zich in de laatste jaren bovendien vrij onvoorzien in de kolonie had gevormd, in goud had omgezet, bracht hij onverwacht de stabilisatie van den Indo-Chineeschen piaster de facto tot stand.

* * *

Men kan dus de munthervorming van Fransch Indo-China reeds in wezen als voltrokken beschouwen. Het is evenwel noodzakelijk, dat zij in de naaste toekomst wettelijk geregeld wordt en men vraagt zich af, in welken vorm zulks zal geschieden.

Indien men een blik in het verleden werpt, doet het eenigszins eigenaardig aan te constateeren, dat de stabilisatie van het Indo-Chineesche geldwezen op basis van het Fransche reeds sedert lang op verschillende manieren door één enkelen administratieven maatregel had kunnen worden tot stand gebracht, zonder dat het noodig ware geweest de hulp van deskundige financiers in te roepen of het voorbeeld van Engelsch-Indië te volgen.

In 1878 had feitelijk een eenvoudige oplossing tot stand gebracht kunnen worden, toen in de kolonie Fransche geldstukken van 5 francs werden ingevoerd. Bijna gelijkwaardig aan den piaster konden zij deze laatsten in het binnenlandsch verkeer zeer gemakkelijk vervangen. Daar deze zilveren franc-stukken anderzijds in Frankrijk een vaste op goud gebaseerde waarde bezaten, zouden zij Indo-China — evenals de landen van de Latijnsche Muntunie — in staat hebben gesteld, een bijna stabiele wisselkoers ten opzichte van Frankrijk en daardoor ten opzichte van de overige landen met een gouden standaard te handhaven. Om echter de hervorming door deze eenvoudige en praktische methode tot stand te brengen, moest aan verschillende voorwaarden worden voldaan.

De eerste voorwaarde was de algeheele vervanging van de in de kolonie circuleerende piasters door het vijffrancstuk, met het volstrekt verbod om de piasters weder in te voeren, teneinde de buitenlandsche debiteuren te beletten, hun schulden met gedeprecieerd zilvergeld te vereffenen en den wisselkoers daardoor terug te brengen op het niveau van het zilver in tijden, dat de handelsbalans voor Indo-China gunstig was.

De tweede voorwaarde bestond in het afgeven van een vrij groote hoeveelheid vijffrancstukken aan deze kolonie om haar in staat te stellen ten tijde eener passieve handelsbalans een deel hiervan naar Frankrijk uit te voeren, om zodoende de buitenlandsche vereffeningen te regelen op basis van den Franschen franc en niet op basis van de tegen den metaalprijs verkochte zilverstukken.

De pogingen om den piaster door het vijffrancstuk te vervangen werden echter niet met voldoende kracht doorgevoerd. Men wist evenmin de noodige maatregelen te nemen om de speculatie tegen te gaan, voortvloeiende uit het verschil tusschen de wettelijke waarde van de vijffrancstukken en de handelswaarde van de piasters, die gelijktijdig in de kolonie in omloop waren.

Het muntvraagstuk van Indo-China had eveneens zuiver administratief kunnen worden opgelost, indien men een voorbeeld had genomen aan Algiers. Algiers heeft nooit eenige moeilijkheid gehad in zijn geldverkeer met het moederland, terwijl de koersen van andere koloniën, die eveneens in theorie den Franschen franc als munteenheid bezaten, aan belangrijke schommelingen onderworpen waren. De administratie der posterijen in Algiers heeft steeds tegen een vasten koers postwissels, in Frankrijk betaalbaar, verstrekt. Hiertoe behoefde zij slechts in rekening-courant te staan met de Fransche schatkist.

Indien men dit geval even doordenkt, begrijpt men, dat de postadministratie door het afgeven van postwissels op dezelfde wijze kan opereeren als een wisselkantoor, zooals dat van Manilla op New-York, hetwelk van ambtswege tegen een vasten koers wissels afgeeft, wanneer handelswissels niet getrokken kunnen worden. Dit komt, doordat de administratie der posterijen zich niet zelf op de wisselmarkt behoeft te dekken.

De Bank van Algiers bezit hetzelfde privilege en het stelsel van rekening-courant met de schatkist van het moederland, dat opereert als een soort elastische conversiekas, heeft zoo voldaan, dat men het tegenwoordig in de meeste Fransche koloniën heeft ingevoerd.¹⁾

* * *

De voorloopig in Indo-China ingevoerde hervorming berust op de inwisselbaarheid van den piaster in het buitenland door de middelen, waarover de kolonie beschikt.

Het is zeker, dat hij op deze basis gestabiliseerd kan worden en Fransch Indo-China volgt hiermede het voorbeeld van Engelsch-Indië, de Philippijnen, Straits-Settlement en Siam. Niets staat er in den weg om de stabilisatie eveneens tot stand te brengen of te versterken door opening van een rekening-courant bij de schatkist van het moederland. Het verschil van munteenheid heeft in dit opzicht geen enkele betekenis. De Indo-Chineesche piaster is reeds sedert langen tijd een zilverstuk, dat slechts in beperkte mate wordt aangemunt en in Indo-China kunnen rekeningen slechts door middel van den Indo-Chineeschen piaster vereffend worden. Het gevolg hiervan was tot dusverre, dat, wanneer de handelsbalans van Indo-China passief was, de piasterkoers in overeenstemming was met den zilverprijs, terwijl hij in het tegengestelde geval soms zeer aanzienlijk steeg. In elk geval was de invoering van een specialen piaster, die slechts tot een beperkt bedrag kon worden aangemunt en het eenige wettig betaalmiddel in Indo-China was, voldoende, om de speculatie te beletten, in Indo-China onder de werkelijke waarde gekochte zilveren munten in te voeren met het doel om zich daarvoor postwissels, betaalbaar in Fransche francs, te verschaffen. Dientengevolge staat dus aan de opening van een rekening-courant bij de Fransche schatkist ten gunste van de Bank van Indo-China en de administratie van de kolonie niets in den weg.

* * *

De regeling van een enkel onderdeel zal weliswaar met enkele moeilijkheden gepaard gaan, wanneer, zoals in de bedoeling van den hervormer lag, de koers van den piaster gehandhaafd wordt op dien van 10 francs. De ervaring heeft inderdaad geleerd, dat het veel moeilijker is een geldwezen uit zilver bestaande dan een fiduciair geldwezen te stabiliseeren. Want indien de prijs van het zilver stijgt, is het voor degenen, die in het buitenland schulden hebben, veel voordeliger om te betalen door middel van den uitvoer van munten dan door het koopen van buitenlandsche wissels tegen een vasten koers. Ook is het te voorzien, dat, wanneer de stabilisatie op 10 francs wordt gehandhaafd, de Regeering veel minder piasters zal laten aanmunten en de betaling met papiergeld in het binnenlandsch verkeer zal aanmoedigen.

AANTEKENINGEN.

Discontoverlagingen.

Nadat de laatste maandwisseling voorbij was, hebben wederom verschillende circulatiebanken haar disconto verlaagd. Op 6 Maart jl. gingen zoowel de Bank of England, als ook De Nederlandsche Bank en

¹⁾ Voor een uitvoerige beschrijving van dit stelsel verwijzen wij naar het artikel van Dr. G. H. Bousquet: „Een eigenaardig systeem voor de stabilisatie van wisselkoersen” in E.-S. B. van 5 Juni 1929 (Red.).

de centrale banken te Stockholm en Kopenhagen met haar tarieven omlaag, terwijl Berlijn een dag later volgde. De ruime positie der verschillende circulatiebanken en de lage rentestand op de onderscheiden geldmarkten maken deze renteverlaging zeer begrijpelijk.¹⁾

De Bank of England is thans met haar disconto van 4 pCt. teruggekeerd tot een rentepeil, dat sinds December 1925 niet meer gegolden heeft. Zoowel voor de ontwikkeling van de Londensche geldmarkt, als ook voor het Engelsche bedrijfsleven is deze renteverlaging van beteekenis. Men weet, dat in den laatsten tijd de verhouding tusschen het bankwezen eenerzijds, en het bedrijfsleven, inzonderheid de industrie, anderzijds, zeer de aandacht heeft getrokken, en dat de hooge rentestand in den herfst van het vorige jaar de Regeering zelfs aanleiding heeft gegeven eene Commissie in te stellen tot het onderzoeken van dit vraagstuk. Wat de hoogte van den rentestand betreft, zal deze Commissie weinig desiderata meer naar voren kunnen brengen, en eenig politiek succes voor de Labour Partij, waarop vermoedelijk verschillende leden van deze partij hadden gehoopt, is hier niet meer te behalen. Hetgeen overigens niet zeggen wil, dat er in het Engelsche bankwezen niets te verbeteren zou zijn. De Bank Charter Act vertoont nog vele ouderwetsche trekken, en het bedrag van 150 millioen pond, dat velen nog als minimum voor den goudvoorraad in het hoofd zit, is al evenmin op redelijke gronden te verdedigen. Maar overigens mag men, gelijk ook in het artikel van den heer F. W. Forge in ons nummer van 5 dezer is uiteengezet, zeker aannemen, dat de Bank of England alles in het werk stelt om in de verhouding tusschen bankwezen en industrie grondige wijziging te brengen.

De goudvoorraad van de Bank of England is sinds de vorige discontoverlaging, welke juist een maand tevoren, nl. op 6 Februari plaats vond, weder gestegen, en de „reserve” is opvallend groot geworden. Onderstaand staatje geeft hiervan een overzicht:

	Metaal (1000 £)	Reserve %
1 Januari 1930.....	146.116	22 ¹⁹ / ₃₂
8 " "	149.215	36
15 " "	150.654	46 ²³ / ₃₂
22 " "	151.289	51 ¹³ / ₁₀
29 " "	150.428	52 ¹³ / ₁₀
5 Februari "	151.212	54 ²⁹ / ₃₂
12 " "	151.499	56 ¹³ / ₃₂
19 " "	151.639	61 ¹³ / ₃₂
26 " "	151.979	65 ¹³ / ₁₀
5 Maart "	152.290	60 ¹ / ₂

Wat De Nederlandsche Bank betreft, zoo valt almede te constateeren, dat hare positie bij voortdoring ruim is gebleven. De goudvoorraad is percentsgewijze weinig achteruitgegaan en buitenlandsche wissels en diverse rekeningen, hoewel eveneens eenigszins gedaald, beloopten nog steeds aanzienlijke bedragen. De volgende cijfers geven van een en ander een beeld:

(In miljoenen guldens).

	Goud- voorraad	Buitenl. wissels	Div. Rek.	Totaal kolom 1-3	Discont. en Beleeningen	Dekkings- percentage
6 Januari 1930	447	219	38	704	167	54
13 " "	447	219	33	699	155	55
20 " "	446	219	24	689	146	56 ¹ / ₂
27 " "	440	217	24	681	141	57
3 Februari "	437	211	23	671	165	55
10 " "	437	212	17	666	235	57
17 " "	437	206	25	668	135	58
24 " "	437	201	31	669	120	57 ¹ / ₂
3 Maart "	437	201	31	669	166	55
10 " "	437	201	32	670	141	56 ¹ / ₂

Het nieuwe rentetarief ziet er in vergelijking met het voorgaande als volgt uit:

	16 Jan. 1930	6 Mrt. 1930
Wisseldisconto	4	3 ¹ / ₂
Promessen disconto	4 ¹ / ₂	4
Beleening van Effecten..	4 ¹ / ₂	4
Beleening van Goederen.	4 ¹ / ₂	4
Voorschotten in Rek. Crt.	4 ¹ / ₂	4

Voor vergelijking met vroegere rentetarieven verwijzen wij naar ons nummer van 22 Januari jl., blz. 89.

Tenslotte de Deutsche Reichsbank. Ook hier werd de discontoverlaging reeds lang verwacht. De positie van de R.B. gaf er alle aanleiding toe. Deze had haar goudvoorraad laatstelijk versterkt, hetgeen uit den relatief hoogen rentestand in Duitschland tegenover dien in andere landen verklaarbaar is, maar er was geenerlei redelijke grond aan te wijzen, waarom Duitschland, welks bedrijfsleven gebukt gaat onder depressie en dat waarlijk wel aan iets anders behoefte heeft dan aan hooge rente ter geldmarkt en toevoering van improductief metaal, op dezen weg verder zou gaan. Het discontotarief werd op 7 Maart verminderd van 6 tot 5¹/₂ pCt. en de beleeningsrente van 7 tot 6¹/₂ pCt.

Van de positie der Deutsche Reichsbank geven volgende cijfers een beeld:

¹⁾ Per 10 Maart heeft ook de Javasche Bank haar disconto verlaagd, hetwelk thans 4¹/₂ pCt. beloopt.

(In miljoenen Reichsmark)

	Goud	Deviezen alsgoudd. geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen	Diverse Activa	Circulatie	Rekening Courant	Diverse Passiva	Dekkings perc. ¹⁾
7 Januari 1930	2.283,8	403,8	2.369,9	51,2	581,9	4.604,7	584,5	295,6	58
15 " "	2.134,0	397,7	1.893,8	67,9	578,5	4.187,0	543,4	299,7	60
23 " "	2.286,5	399,8	1.807,1	51,4	580,4	3.952,6	708,7	299,0	68
30 " "	2.297,1	397,1	2.027,9	169,6	606,0	4.653,3	356,8	303,1	58
7 Februari "	2.325,9	393,8	1.959,9	54,8	502,7	4.381,0	451,0	208,6	62
15 " "	2.351,0	401,6	1.719,7	78,2	505,0	4.166,4	502,2	157,0	66
22 " "	2.410,2	398,8	1.620,4	54,7	511,9	4.004,6	615,8	160,3	68
28 " "	2.444,4	383,8	1.916,8	323,3	484,9	4.722,4	468,5	151,2	60
7 Maart "	2.462,1	401,8	1.918,2	95,6	516,8	4.480,2	530,3	149,0	64

¹⁾ Dekking van bankbiljetten door goud en deviezen.

V. S.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

„The Economist” schrijft. De baisse in de groothandelsprijzen bleef ook gedurende de afgelopen maand met onverminderde kracht voortduren, zoodat ons indexcijfer einde Februari een verdere daling van ruim 2 pCt. te zien geeft en daarmee, zooals uit de volgende tabel blijkt, bijna 12 pCt. lager is dan een jaar geleden.

De grootste daling gedurende Februari gaven de

Gemiddelde 1927 = 100

	Febr. 1929	Nov. 1929	Dec. 1929	Jan. 1930	Febr. 1930
Granen en Vleesch....	101.2	90.6	92.3	89.2	85.4
Andere voedings en ge- notmiddelen.....	88.5	84.0	83.6	83.1	83.0
Weefstoffen	99.9	83.6	82.6	76.7	74.7
Delfstoffen	96.4	92.4	92.4	92.6	90.5
Diversen.....	91.4	89.8	89.2	88.0	87.0
Totaal.....	95.6	88.3	88.3	86.1	84.2

Indecijfers van Nederlandsche aandelen.

De Bank voor Handel en Scheepvaart te Rotterdam zendt ons onderstaand overzicht:
Indecijfers van 12 aandelengroepen der Amsterdamsche effectenbeurs. 1)

	Banken	Electri- citeit	Handels- ondern.	Industrie	Kunst- zijde	Mijnbouw	Olie	Rubber	Scheep- vaart	Suiker	Tabak	Thee
Januari 1929	158.8	308.5	180.0	420.9	309.3	300.4	399.0	256.1	142.0	411.7	579.4	468.1
Februari 1929	165.0	316.9	182.0	427.3	286.9	297.6	386.3	273.9	139.9	412.8	576.6	458.3
Maart 1929	166.0	310.5	183.3	421.8	280.3	291.6	394.8	270.3	140.6	412.0	559.1	442.3
April 1929	162.7	328.0	178.2	418.2	274.8	275.8	394.9	238.6	135.4	400.8	514.4	458.5
Mei 1929	161.8	361.5	170.4	435.6	281.4	269.2	393.4	242.2	128.5	401.8	485.5	472.9
Juni 1929	155.3	375.2	167.4	455.3	292.5	273.5	404.2	234.2	126.6	403.2	459.9	445.7
Juli 1929	157.8	366.2	166.0	462.2	258.3	272.2	392.0	244.4	122.9	402.3	451.6	447.6
Augustus 1929	154.4	375.2	165.9	489.4	259.0	276.9	396.8	248.8	121.2	400.8	462.4	443.4
September 1929	159.4	378.4	169.9	482.0	219.5	280.9	431.7	247.2	120.1	414.7	470.3	433.2
October 1929	156.5	335.3	158.0	427.3	185.4	254.0	435.4	225.4	113.0	397.5	453.3	423.8
November 1929	151.4	301.1	150.2	384.1	144.3	218.9	398.3	174.6	106.2	366.9	426.7	406.4
December 1929	150.4	292.8	144.6	368.7	124.4	213.9	396.7	145.7	103.4	356.1	408.3	418.2
Januari 1930	155.8	289.6	143.8	311.7	107.6	211.2	398.2	142.5	102.1	354.4	413.8	396.1
Februari 1930	159.9	278.6	144.2	302.7	103.9	219.-	389.5	154.8	96.6	365.-	428.-	392.4

1) Men zie voor de toelichting op dit overzicht het nummer van E.-S. B. van 15 Januari 1930, blz. 64.

Schommelingen in het aandelen-indexcijfer.

2 Januari 1930 f 5.114.480.000 = 100.

2 Januari 1930.....	100
8 " " 1930.....	100.1
15 " " 1930.....	102.4
22 " " 1930.....	102.4
29 " " 1930.....	102.2
5 Februari 1930.....	101.9
12 " " 1930.....	101.1
19 " " 1930.....	100.5
26 " " 1930.....	99.3

Nadruk verboden.

graanprijzen te zien; tarwe, gerst, haver en rijst werden alle veel goedkoper. Vleesch was duurder en bij de groep: „Andere voedings- en genotmiddelen” werd een daling van de koffieprijs teniet gedaan door een stijging van den cacao-prijs. Na de hevige, plotselinge prijsdaling gedurende de voorafgaande maand, waren de wolnoteeringen vaster. De prijzen voor katoen, vlas, hennep en jute bleven echter dalen. Bij de groep „Delfstoffen” daalden de prijzen voor metalen behalve ijzer en bij de groep „Diversen” woog een verbetering van den rubberprijs op tegen een daling van lijnolie en creosoot.

De volgende tabel toont de veranderingen (in vergelijking met de vorige maand en het vorige jaar) in de prijzen van alle artikelen, waarop ons indexcijfer is gebaseerd:

Indien men 1924 als 100 neemt, bedraagt ons indexcijfer voor de afgelopen maand 72.8 tegen 74.4 einde Januari en 82.6 een jaar geleden.

De volgende tabel toont ons indexcijfer, herleid tot het gemiddelde van 1913:

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen	Totaal
1913	100	100	100	100	100	100
Gemiddelde 1925..	168.4	204.2	194.6	139.8	126.2	160.9
" 1926..	151.7	195.3	152.6	149.8	120.7	149.4
" 1927..	147.6	201.2	157.0	125.1	116.1	143.7
" 1928..	152.9	189.7	165.0	115.2	111.2	140.9
" 1929..	143.0	173.5	144.7	119.6	105.0	132.8
Einde Feb. 1929..	149.3	179.0	156.8	120.6	106.1	137.3
" Maart " ..	148.9	176.5	158.2	124.7	106.1	138.1
" April " ..	146.2	174.9	151.8	120.9	104.5	135.0
" Mei " ..	136.6	170.5	149.0	119.7	103.9	131.5
" Juni " ..	140.3	170.1	145.5	120.4	103.6	131.7
" Juli " ..	152.7	171.3	143.8	120.2	106.6	134.6
" Aug. " ..	149.5	174.3	143.9	120.4	105.6	134.5
" Sept. " ..	141.4	175.1	137.7	120.3	106.2	131.9
" Oct. " ..	139.3	171.9	133.7	118.3	105.3	129.6
" Nov. " ..	133.7	169.9	131.2	115.6	104.2	126.9
" Dec. " ..	136.2	169.1	129.6	115.6	103.5	126.9
" Jan. 1930..	131.6	168.0	120.4	115.8	102.1	123.7
" Feb. " ..	126.0	167.8	117.2	113.2	101.0	121.0

	Indexcijfer Toe-(+) of afnemings(-) in perc. vergeleken met			Indexcijfer Toe-(+) of afnemings(-) in perc. vergeleken met			Indexcijfer Toe-(+) of afnemings(-) in perc. vergeleken met	
	vor. maand	vorig jaar		vor. maand	vorig jaar		vor. maand	vorig jaar
Tarwe (buitenl.) ...	- 7,7	- 14,4	Katoen (Am.)	- 4,1	- 21,1	Hout (Eng.)	..	..
" (Eng.)	- 8,8	- 10,3	" (Egypt.)	- 4,9	- 25,3	" (Zweedsch) ..	..	..
Meel	- 7,9	- 6,7	Garen	- 5,7	- 20,6	Cement	..	..
Gerst	- 5,9	- 23,3	Laken	..	- 7,3	Huiden	- 1,0	- 10,7
Haver	- 8,5	- 35,1	Wol (Eng.)	- 2,7	- 33,3	Leder	..	- 6,7
Maïs	- 0,9	- 39,2	" (Austr.)	..	- 38,1	Benzine No. 1.	..	+ 14,8
Rijst	- 8,5	- 12,2	" (tops)	+ 1,9	- 36,0	Petroleum	..	+ 14,3
Aardappelen	+ 13,3	- 53,6	Zijde	..	- 15,7	Stookolie	..	..
Rundvleesch (Eng.) ..	+ 4,9	+ 4,9	Vlas	- 2,6	- 38,3	Lijnolie	- 4,5	+ 40,5
" (Arg.) ..	..	+ 13,6	Hennep	- 6,9	- 12,9	Talk	..	- 3,3
Schapenvl. (Eng.) ..	+ 2,4	+ 2,4	Jute	- 2,8	- 25,4	Rubber	+ 3,3	- 38,9
" (N. Z.) ..	+ 4,6	+ 10,2	Weefstoffen	- 2,6	- 25,2	Soda	..	..
Varkensvl. (Deensch)	- 4,1	- 7,5	Ruw-IJzer	..	+ 8,2	Amm. Sulphaat ...	- 4,2	- 20,7
Granen en Vleesch ..	- 4,3	- 15,6	Stalen rails	..	..	Creosoot	- 8,9	- 29,6
Thee	- 0,9	- 20,6	IJzeren staven ...	..	+ 4,9	Diversen	- 1,1	- 4,8
Koffie	- 4,4	- 3,8	Blik	- 1,3	+ 2,8			
Cacao	+ 4,6	+ 5,7	Kolen (Welsch) ...	- 0,6	+ 1,3			
Rietsuiker	- 1,1	- 6,5	" (Dur. Gas.) ..	- 1,5	+ 11,9			
Bietsuiker	..	- 6,1	" (huisbrand) ..	..	- 2,3			
Kaas (Can.)	..	- 5,8	Lood	- 6,5	- 14,0			
Boter (Deensche) ...	..	- 9,0	Tin	- 4,9	- 23,8			
Kokosolie	+ 1,5	- 9,3	Koper	- 4,2	- 16,5			
Tabak	..	+ 2,3	Ongez. Zink	- 5,7	- 29,4			
Andere voedings- en Genotmiddelen ...	- 0,1	- 6,2	Delfstoffen	- 2,3	- 6,1			

De gemiddelden, in overeenstemming gebracht met het aantal artikelen van elke groep, toonen aan, dat de voedingsmiddelen thans 43 pCt. en de materialen slechts 10 pCt. hooger zijn dan vóór den oorlog.

Voorts volgt hier nog een overzicht van het prijsverloop in een aantal belangrijke landen.

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitschland ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
November 1913..	704	100 ⁶⁾	100	100	100 ⁷⁾	100	100	100
1918..	358	438	..	..	357	392	214	..
Hoogste 1920..	591	679	..	..	325	366	322	..
Gemiddelde 1925..	103 ⁵⁾	555	646	142 ⁶⁾	161	155	202	..
" 1926..	100 ⁵⁾	703	654	134	145	149	179	..
" 1927..	95	618	527	138	142	146	148	..
" 1928..	98	621	491	140	145	148	149	..
" 1929..	96	611	481	137	141	140	142	..
Januari 1929..	97	630	496	139	143	144	146	..
Februari ..	97	638	498	139	143	145	146	..
Maart ..	98	640	499	140	142	144	147	..
April ..	97	627	493	137	140	141	144	..
Mei ..	96	624	485	136	139	140	142	..
Juni ..	96	611	480	135	139	139	141	..
Juli ..	98	614	477	138	143	140	141	..
Augustus ..	98	597	474	138	143	141	142	..
September ..	97	598	472	138	142	140	141	..
October ..	96	590	470	137	142	138	140	..
November ..	94	584	464	135	140	135	137	..
December ..	94	576	459	134	139	134	135	..
Januari 1930..	94	562	453	132	136	..	131	..

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Stat. Reichsamt. ³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen. ⁴⁾ 1926 = 100. ⁵⁾ Jaargemiddelde. ⁶⁾ Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. ⁷⁾ Midden 1914 = 100.

De volgende opmerkingen zijn ontleend aan de desbetreffende maandpublicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek en hebben betrekking op de Nederlandsche indexcijfers met basis 1913 = 100.

Bij beschouwing der indexcijfers over Januari 1930 in vergelijking met die der voorafgaande maand, blijkt, dat het algemeen indexcijfer met 4 (3 pCt.), dat der voedingsmiddelen met 6 punten (4.3 pCt.) is gedaald.

Tegenover een prijsstijging van 8 artikelen (4 voedingsmiddelen) met in totaal 25 punten (w.o. kalfsvleesch met 10 punten), staat een prijsdaling van 24 artikelen (17 voedingsmiddelen) met in totaal 218 punten (w.o. eieren met 53, kaas met 19, zemelen met 15, groene erwten met 14, vlas met 13, rogge met 12, gerst, haver en rijst elk met 1.1 en maïs met 10 punten).

In vergelijking met de prijzen van December 1929 is in Januari 1930 de *stijging* in procenten als volgt: aardappelen 0.3, thee 1.2, cacao 1.3, kalfsvleesch 8.7, Zweedsch vurenhout 6.1, lijnolie 0.5, terpentijn 1.8 en hars 1.2; de *daling* is voor: hooi 2.6, tarwe 2.2, rogge 12.2, gerst 11.5, haver 11.8, maïs 8.3, zemelen 9.8, rijst 5.9, macaroni 2.5, groene erwten 14.8, suiker 0.7, koffie 7, peper 0.8, boter 3.4, kaas 11.6, varkensvleesch 5.4, eieren 24.8, zwavelzure ammoniak 2.3, ruwe katoen 0.6, hennep 0.6, vlas 8.3, zilver 5.3, Tijzer 3.3 en tin 5.

MAANDCIJFERS.

RESUMÉ UIT HET MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS (VOLKENBOND).

		Maandgemiddelde			1929						
		1913	1928	1929	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
Productie van steenkool (1000 tons)	Engeland ¹⁾	24,337	20,129	21,736	20,201	21,444	20,867	21,225	23,358	22,613	21,764
	Ver. Staten	43,088	43,052	45,510	39,138	41,393	45,217	48,545	54,038	46,919	48,859
	Frankrijk ²⁾	3,338	4,280	4,486	4,432	4,736	4,568	4,299	4,858	4,603	4,363
	Duitschland ³⁾	15,842	12,573	13,620	13,221	14,362	14,467	13,480	14,835	14,157	13,652
Productie van ruw ijzer (1000 tons)	Engeland	869	560	642	668	683	693	675	700	643	653
	Ver. Staten	2,592	3,167	3,580	3,777	3,846	3,816	3,554	3,646	3,232	2,882
	Frankrijk ⁴⁾	434	832	870	865	877	893	851	894	852	874
	België	207	325	341	342	347	348	347	361	340	340
	Duitschland ⁵⁾	1,397	984	1,117	1,164	1,204	1,168	1,109	1,157	1,091	1,100
Import (voor binnenl. verbruik)	Engeland 1000 £ ⁶⁾ ..	54,931	89,716	92,654	81,882	85,581	91,973	91,633	101,150	99,981	98,637
	Ver. Stat. 1000 \$ ..	147,932	339,820	362,056	350,347	347,133	372,757	356,512	396,168	332,635	310,572
	Frankrijk 1000 Frs. ⁷⁾ ..	701,778	4452,963	4857,052	5165,042	4627,293	4339,533	4353,136	4515,576	4789,413	5019,755
	Italië 1000 Lire ⁸⁾ ..	303,803	1826,702	1779,415	2266,753	1567,459	1413,820	1436,249	1579,358	1531,050	2121,422
	D'land 1000 M. ⁹⁾ ..	897,474	1166,250	1119,549	1077,445	1226,411	1072,589	1038,321	1106,672	1161,038	1013,078
Export (binnenlandsche producten)	Engeland 1000 £ ⁶⁾ ..	43,771	60,286	60,796	49,893	66,520	63,045	55,104	64,589	63,125	58,430
	Ver. Stat. 1000 \$ ..	204,024	419,175	430,923	386,799	393,838	374,725	431,809	522,415	435,513	420,622
	Frankrijk 1000 Frs. ¹⁰⁾ ..	573,351	4281,227	4172,695	4349,341	4269,148	3804,235	4221,004	4385,958	4267,785	4396,484
	Italië 1000 Lire ⁸⁾ ..	209,303	1213,253	1240,533	1548,162	1054,166	1210,462	1233,150	1348,236	1316,175	1393,686
	D'land 1000 M. ⁹⁾ ..	841,436	970,050	1056,918	1014,652	1030,252	1122,902	1136,377	1164,650	1094,035	1005,163
Inklaringen (1000. tons)	Engeland (geladen) ¹¹⁾ ..	4,089	5,028	5,225	5,355	5,962	5,881	5,896	5,831	5,130	4,944
	Ver. Staten (gel. en ballast) ..	2,827	4,778	—	5,103	5,741	5,479	5,344	5,374	5,043	—
	Frankrijk (geladen) ..	2,876	4,363	4,841	5,031	5,133	5,382	5,045	5,265	4,890	562
	Italië (gel. en ballast) ..	1,560	1,734	1,812	1,922	1,851	1,851	1,851	1,714	1,714	1,714
Aantal werklozen in 1000	Engeland ¹¹⁾				1,164	1,178	1,199	1,203	1,254	1,326	1,344
	Italië ¹²⁾				193	202	217	229	297	333	409
	Duitschland ¹³⁾				394	395	410	442	499	635	923
Indexcijfers van koersen v. aandelen.	V. St. ¹⁴⁾ (1926 = 100)				191,0	202,7	210,3	216,1	194,4	144,8	146,9
	Engel. ¹⁵⁾ (1913 = 100)				240	232	238	238	228	205	207
	Zweden ¹⁶⁾ (nom. waarde = 100) ...				246	256	250	241	226	215	211
	Zwitserland ¹⁷⁾ (id.)				245,8	243,2	242,4	239,3	220,7	212,4	215,0
	Nederland ¹⁸⁾ (1921-25 = 100) ..				121	121	122	118	113	98	99

¹⁾ Voor den verkoop beschikbaar. Vanaf einde 1921 zonder Ierland. ²⁾ Incl. bruink. Vanaf 1918 incl. Elzas-Lotharingen. Vanaf 1920 incl., sedert Jan. 1927 excl. het Saargebied. ³⁾ Vanaf 1918 zonder Elzas-Lotharingen. Vanaf 1920 zonder Saargebied en de Pfalz. Vanaf Juli 1922 zonder Poolsch Opper-Silezië. ⁴⁾ Vanaf 1919 inclusief Elzas-Lotharingen. ⁵⁾ Zonder Luxemburg. Vanaf 1918 zonder Elzas-Lotharingen, vanaf 1922 zonder Poolsch Opper-Silezië. ⁶⁾ Vanaf 1 April 1923 met inbegrip van den handel van Groot-Brittannië en Noord-Ierland met den Ierschen vrijstaat en uitgezonderd den buitenlandschen handel van den Ierschen vrijstaat. ⁷⁾ Sedert Januari 1921 gedeclareerde waarde. ⁸⁾ Sedert Januari 1922 nieuwe schatting op grond der gedeclareerde waarden. ⁹⁾ Vanaf

Januari 1922 in goudmarken. ¹⁰⁾ Met ingang van 1925 officieele waarde-cijfers. ¹¹⁾ Verplichte verzekering. Sedert April 1922 excl. den Ierschen Vrijstaat. ¹²⁾ Geheel werkloos. ¹³⁾ Leden van vakverenigingen; geheel werkloos. Sedert Jan. 1927 mijnwerkers inbegrepen. ¹⁴⁾ Sedert November 1929 is het indexcijfer van de Wall Street Journal vervangen door dat van de Standard Statistics Company of New-York. Deze index heeft betrekking op 342 industrieele aandelen, waaronder enkele preferente aandelen. ¹⁵⁾ London and Cambridge Economic Service: 20 gew. aand. ¹⁶⁾ Officieel: Industrieel en Scheepvaartand. ¹⁷⁾ Nationale Bank: 32 industrieele aandelen. ¹⁸⁾ Officieel: 49 gewone aandelen. a) bruinkool inbegrepen.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.
(In duizenden guldens).

	Januari 1930		Januari 1929	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeningen op ult ^o	152.749		140.381	
Bijschrijvingen	2.445.380	521.715	2.081.712	476.512
wegens:				
a. Stortingen	998.608	133.323	834.268	119.427
b. Overschrijvingen				
1. van andere rek.	1.446.619	375.269	1.247.291	331.367
2. van Ned. Bank.	153	13.123	153	25.718
c. And. onderwerpen				
Afschrijvingen	1.537.431	531.800	1.332.051	502.043
wegens:				
a. Cheques	234.427	70.950	213.123	68.406
b. Overschrijvingen				
1. op andere rek.	1.290.375	375.269	1.107.345	331.367
2. naar Ned. Bank	1.155	85.511	1.130	102.229
c. And. onderwerpen	11.474	70	10.453	41
Gezamenlijk tegoed op ult ^o		104.204		95.410
Bedrag der belegging ¹⁾		81.827		70.827

¹⁾ Het bedrag, dat vroeger tegen vergoeding van rente aan de schatkist werd verstrekt, wordt tegenwoordig, voor zoover het nog niet voor vaste belegging is aangewend, te zamen met andere bedragen in rekening-courant met het Staatsbedrijf der posten en telegrafie begrepen en is daarom niet meer in het bedrag der belegging begrepen.

INGEZONDEN STUKKEN.

EFFICIENCY IN DE RIJWIELVOORZIENING.

De heer T. Barendsen te Dordrecht schrijft ons: Naar aanleiding van het in No. 739 (26 Febr. jl.) van dit weekblad geplaatste ingezonden stuk van den heer Ir. S. van Hoogstraten, moet ik in de eerste plaats opmerken, dat het mij ontgaat, om welke reden het vroeger door den heer v. H. gebezigde éénmans-bedrijf thans, en blijkbaar kleinerend, met archaische bedrijfsvorm wordt aangeduid en hoe wij, door het onder bepaalde omstandigheden laten voortbestaan van kleine bedrijven, onherroepelijk weder bij den schoenmaker in het pothuis terecht moeten komen.

Deze beeldspraak echter gegeven zijnde, wil ik aan de hand daarvan op het volgende wijzen:

De schoenmakers-pothuizen zijn, met uitzondering van enkele reparatie-inrichtingen, verdwenen, toen gebleken was, dat schoenen praktisch geheel machinaal vervaardigd konden worden en bij machinale vervaardiging op groote schaal winstgevend konden worden verkocht beneden pothuisprijzen. De pothuis-schoenmaker moest het toen wel tegen de schoenfabriek afleggen.

De kleine rijwielbedrijven, waaronder de éénmans-, bestaan nog steeds, doordat rijwielen niet geheel machinaal vervaardigd kunnen worden en doordat het meerendeel der machinaal vervaardigde onderdeelen door speciale fabrieken, zoowel aan groote als kleine bedrijven, goedkoper geleverd worden, dan de rijwiel-fabrieken in Nederland deze zelf vervaardigen kunnen. Met het onder de tegenwoordige omstandigheden verdwijnen dezer kleine bedrijven zal de consument dus niet gebaat zijn, want het rijwiel wordt er niet goedkoper door, terwijl het verplaatsen van omzet en winst van klein- naar grootbedrijf economisch, en voor den consument, van geen interesse is.

Blijkbaar zien de bestaande groote bedrijven geen kans, door vergrooting van hun productie, den prijs te drukken, wat geheel past in het kader van mijn betoog in het artikel, waaraan de heer v. H. refereert.

Aannemende, dat de bestaande groote rijwiel-fabrieken in ons land er door concentratie in zouden slagen, den verkoopprijs te verlagen, dan nog zal — om redenen door mij genoemd — deze verlaging niet van dien aard zijn, dat de rijwiel-pothuizen uitgeschakeld worden. Dit zal eerst een economische noodzakelijkheid worden, wanneer in de fabricage van rijwielen een verbetering komt, die slechts op groote schaal kan worden toegepast, waardoor de archaische bedrijfs-vorm vanzelf zal verdwijnen.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 3½ 7 Mrt.'30)	Zwits. Nat. Bk. 3½ 22 Oct.'25
Bel. Binn. Eff. 4 7 Mrt.'30	N.Bk.v.Denem. 4½ 7 Mrt.'30
{ Vrsch. in R.C. 4 7 Mrt.'30	Zweedsche Rbk 4 7 Mrt.'30
Javasche Bank . . . . . 4½ 10 Mrt.'30	Bank v. Noorw. 5 28 Dec.'29
Bank van Engeland 4 6 Mrt.'30	Bk. v. Tsjecho-slowakije . . . . . 5 8 Mrt.'27
Duitsche Rijkbank 5½ 8 Mrt.'30	N.Bk.v. O'rijk. 6½ 10 Feb.'30
Bank v. Frankrijk. 3 30 Jan.'30	N. Bk. v. Hong. 6½ 12 Feb.'30
Belgische Nat. Bnk. 3½ 31 Dec.'29	Bank v. Italië. 6½ 3 Mrt.'30
Fed. Res. Bank N.Y. 4 6 Feb.'30	Bank van Spanje. . . . . 5½ 19 Dec.'28
Bank van Spanje. . . . . 5½ 19 Dec.'28	Z.-Afr. Res. bnk 6 17 Aug.'29

OPEN MARKT.

	1930				1929	1928	1914
	8 Mrt.	3/8 Maart	24 Febr./1 Mrt.	17/22 Febr.			
Amsterdam Partic.disc. Prolong.	2½/4	2½/4-3	2½/16-7/8	2½/16-7/8	4½/4-5	3½/4-7/8	3½/8-3/16
London Daggeld	2½/4-3½/4	2½/4-4½/4	3½/2-4½/2	3-4	3½/2-5½/4	3½/4-4½/2	1½/4-2
Berlijn Daggeld	5½/2-7	5½/2-8½/2	3½/2-10	3½/2-7	6½/4-9½/4	6½/2-9	—
New York Daggeld ¹⁾	3½/2-3/4	3½/2-4¼/4	4-3/4	4-3/4	8-12¼/4	4½/4-1½/2	1½/4-2½/4

¹⁾ Koers van 7 Maart en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia ¹⁾
4 Maart 1930	2.49½	12.12½	59.52½	9.76	34.75	100
5 " 1930	2.49½	12.12½	59.52½	9.76	34.75½	100 1/16
6 " 1930	2.49½	12.12½	59.52	9.76	34.75	100 1/16
7 " 1930	2.49 7/16	12.12 5/8	59.48	9.76	34.75	100 1/8
8 " 1930	2.49 7/16	12.12 7/8	59.48	9.76	34.75	100 1/8
10 " 1930	2.49 7/16	12.12 4/8	59.32	9.75½	34.74	100 1/8
Laagste d.w. ¹⁾	2.49½	12.11½	59.31	9.75½	34.72	99 7/8
Hoogste d.w. ¹⁾	2.49 7/16	12.12 5/8	59.54	9.76½	34.76½	100 1/8
3 Maart 1930	2.49 7/16	12.12 7/8	59.53	9.76	34.75	100
24 Febr. 1930	2.49 7/8	12.12½	59.53	9.76	34.75	100 1/16
Muntpariteit	2.48½	12.10½	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag ¹⁾	Boekarest ¹⁾	Milaan **)	Madrid **)
4 Maart 1930	48.17½	35.15	7.39½	1.49	13.07	29.35
5 " 1930	48.20	35.15	7.39½	1.49	13.06½	29.20
6 " 1930	48.19½	35.15	7.39	1.49	13.06	29.47½
7 " 1930	48.22	35.15	7.38½	1.49	13.06	30.30
8 " 1930	48.24	35.15	7.39	1.49	—	—
10 " 1930	48.25½	35.12½	7.39	1.49	13.07	30.75
Laagste d.w. ¹⁾	48.15	35.09	7.38	1.48	13.05	28.70
Hoogste d.w. ¹⁾	48.27	35.17½	7.39½	1.50	13.08½	31.—
3 Maart 1930	48.15	35.12½	7.38½	1.49	13.07½	30.—
24 Febr. 1930	48.12½	35.12½	7.38½	1.49	13.06	31.05
Muntpariteit	48.—	35.—	7.38	1.49	13.09	48.52½

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors ¹⁾	Buenos Aires ¹⁾	Montreal ¹⁾
4 Maart 1930	66.97½	66.77½	66.72½	6.27½	94¼	2.48½
5 " 1930	66.95	66.75	66.72½	6.27	94¼	2.48 7/16
6 " 1930	66.92	66.72½	66.70	6.26½	93¾	2.48 1/8
7 " 1930	66.95	66.72½	66.70	6.27½	93¾	2.48 1/8
8 " 1930	66.92½	66.75	66.72½	6.27½	93½	2.48 1/8
10 " 1930	66.95	66.75	66.70	6.27½	93½	2.48½
Laagste d.w. ¹⁾	66.87½	66.70	66.67½	6.26	93	2.47 7/8
Hoogste d.w. ¹⁾	67.—	66.77½	66.75	6.28½	94¼	2.48½
3 Maart 1930	67.—	66.80	66.72½	6.28	94 1/8	2.48½
24 Febr. 1930	66.92½	66.80	66.70	6.28	94 1/8	2.48 1/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26½	105¾	2.48½

*) Notering te Amsterdam. **) Notering te Rotterdam.

¹⁾ Particuliere opgave.

²⁾ Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53¼ en 7.21½.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wèkelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
4 Maart 1930	4,86	3,91½	23,86½	40,08½
5 " 1930	4,86½/32	3,91½	23,86½	40,09
6 " 1930	4,86½/16	3,91½	23,87	40,10½
7 " 1930	4,86½/8	3,91½	23,85½	40,09½
8 " 1930	4,86½	3,91½	23,85	40,10½
10 " 1930	4,86½/16	3,91½	23,83	40,12
11 Maart 1929	4,85½/8	3,90½	23,72½	40,05
Muntpariteit..	4,8667	3,90½/8	23,81½	40½/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	22 Febr. 1930	1 Mrt. 1930	3/8 Maart '30 Laagste	8 Mrt. 1930 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97½	97½	97½/16	97½
Athene	Dr. p. £	375.15	375½/16	374¾	375½
Bangkok....	Sh. p. tical	1/10½/8	1/10½/8	1/10½/8	1/10½/8
Budapest ...	Pen. p. £	27.81	27.81½	27.78	27.81
Buenos Aires	d. p. \$	427½/16	427½	421½/16	428½/32
Calcutta	Sh. p. rup.	1/557½/64	1/57½	1/527½/32	1/557½/64
Constantin..	Piast. p. \$	10.55	1.090	1.070	1.110
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/6½	1/6	1/5½	1/6½
Kobe	Sh. p. yen	2/09½/32	2/09½/16	2/0¾	2/07½/16
Lissabon	Escu. p. £	108¾	108¾	108½/8	108¾
Mexico 1)....	\$ per £	10.20	10.22½	10.15	10.35
Montevideo ..	d. per £	43¾	43¾	43¾	44
Montreal ...	\$ per £	4.88½/8	4.88½	4.88	4.88¾
Riod. Janeiro	d. per Mil.	5½/16	5½/32	5½	5½/32
Shanghai ...	Sh. p. tael	1/117½	1/107½	1/10	1/11½
Singapore ...	id. p. \$	2/347½/64	2/347½/64	2/321½/32	2/347½/64
Valparaiso 2).	\$ per £	39.76	39.79	39.79	39.82
Warschau ...	Zl. p. £	43.36	43.36½	43.31	43.48

1) In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in pence. doch in £ genoteerd. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

Londen 1)	N.York 2)	
3 Maart 1930..	18½/16	397/8
4 " 1930..	18½/8	39½/8
5 " 1930..	18½/16	40½/8
6 " 1930..	18¾	40½/8
7 " 1930..	19½/16	41½
8 " 1930..	19½/16	407/8
9 Maart 1929..	26	56½/8
27 Juli 1914..	24½/16	59

GOUDPRIJS 3)

Londen	
3 Maart 1930....	84/11½
4 " 1930....	84/11½
5 " 1930....	84/11½
6 " 1930....	84/10¾
7 " 1930....	84/11½
8 " 1930....	84/10¾
9 Maart 1929....	84/11½
27 Juli 1914....	84/11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	28 Febr. 1930	7 Maart 1930
Saldo bij de Ned. Bank	f —	f —
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 94.679,94	f 231.980,19
Voorschot op ultimo Jan. 1930 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomenbelasting	" 31.449.380,06	" 31.449.380,06
Voorschotten aan Ned.-Indië.....	" 47.026.606,89	" 51.304.087,72
Id. aan Suriname.....	" 13.382.439,42	" 13.483.976,78
Id. aan Curaçao.....	" 1.335.044,44	" 1.336.958,59
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderp.	" 125.483.457,60	" 125.408.000,21
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	" 21.069.784,20	" 21.954.136,82
Vordering op het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds 1)	" —	" 334.989,97
Vordering op andere Staatsbedrijven 1) ..	" 12.715.309,18	" 12.825.309,18
Verplichtingen.		
Voorschot door de Nederl. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt..	f 15.000.000,—	f 11.445.800,18
Voorschot door de Ned. Bank inrek. courant verstrekt	" 4.210.378,22	" —
Schatkistbiljetten in omloop	" 131.810.000,—	" 130.607.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 58.720.000,—	" 71.640.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank..	" —	" —
Daggeldleeningen	" 3.000.000,—	" 2.000.000,—
Zilverbons in omloop	" 11.022.982,—	" 10.990.278,—
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	" 361.592,92	" —
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 1)	" 38.198.776,24	" 37.081.111,90
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	" 270.000,—	" 285.000,—
Id. aan diverse instellingen 1)	" 7.784.833,69	" 7.507.133,69

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	1 Maart 1930	8 Maart 1930
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas	—	—
Saldo bij de Javasche Bank.....	—	—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas.....	f 46.954.000,—	f 50.032.000,—
Schatkistpromessen	—	—
Betaalmiddelen in 's Lands Kas	—	—
Waarvan Muntbiljetten	—	—
Muntbiljetten in omloop	" 36.280.000,—	" 35.719.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds ..	" 6.230.000,—	" 6.652.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank ..	" 898.000,—	" 861.000,—
Voorschot van de Javasche Bank.....	" 7.947.000,—	" 15.058.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 10 Maart 1930.

Activa.		
Binnen. Wis. (Hfdbk. f)	44.897.060,95	
sels, Prom., (Bijbnk. ")	206.599,96	
enz. in disc. (Ag. sch. ")	11.753.053,37	f 56.856.714,28
Papier o. h. Buitenl. in disconto	"	—
Idem eigen portef. . f	200.911.014,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. " "	—	200.911.014,—
Beleeningen (Hfdbk. f)	31.750.829,91	
incl. vrsch. (Bijbnk. ")	6.282.514,90	
in rek.-crt. (Ag. sch. ")	46.374.646,80	
op onderp. f	84.407.991,61	
Op Effecten	f 82.310.825,15	
Op Goederen en Spec. " "	2.097.166,48	84.407.991,61
Voorschotten a. h. Rijk		9.954.474,22
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 64.959.535,—	
Muntmat., Goud ..	" 372.022.853,73	
	f 436.982.388,73	
Munt, Zilver, enz. ..	" 26.885.121,84	
Muntmat., Zilver.. "	—	463.867.510,57 1)
Belegging 1/8 kapitaal, reserves en pensioenfondsen		25.421.408,80
Gebouwen en Meub. der Bank		5.200.000,—
Diverse rekeningen		32.046.534,84
	f	878.665.648,32
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefondsen	" 7.106.550,55	
Bijzondere reserve	" 8.000.000,—	
Pensioenfondsen	" 6.320.091,15	
Bankbiljetten in omloop	" 801.411.045,—	
Bankassignatiën in omloop	" 201.219,25	
Rek.-Cour. (Het Rijk f)	—	
saldo's: (Anderen ")	17.475.920,97	17.475.920,97
Diverse rekeningen		18.150.821,40
	f	878.665.648,32
Beschikbaar metaalsaldo	f 135.800.392,27	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. "	339.500.980,—	

1) Waarvan in het buitenland f 23.890.447,18. Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo 1)	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
10 Maart '30	64.960	372.023	801.411	17.677	135.800	56½
3 " '30	64.968	372.024	826.378	21.712	124.136	55
24 Febr. '30	64.982	372.024	782.401	23.739	141.186	57½
17 " '30	64.989	372.024	785.427	18.429	142.152	58
10 " '30	64.999	372.024	795.381	20.939	137.251	57
3 " '30	64.995	372.024	823.734	29.482	126.196	55
11 Maart '29	67.043	367.501	791.541	24.427	128.903	56
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54
Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 2)	
10 Maart 1930	56.857	6.000	84.408	200.911	32.047	
3 " 1930	57.544	6.000	108.341	200.852	31.418	
24 Febr. 1930	51.177	—	79.057	200.708	31.174	
17 " 1930	51.660	—	83.416	205.792	24.829	
10 " 1930	52.456	—	182.590	211.528	17.385	
3 " 1930	52.204	—	12.414	211.308	22.809	
11 Maart 1929	144.489	—	97.975	101.394	44.389	
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509	

1) Sedert den bankstaat van 14 Jan. '29 weder op de basis van 1/8 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
1 Febr. 1930..	815 2)	1.647	591	1.069	459
25 Jan. 1930..	760 2)	1.449	617	1.065	541
18 " 1930..	572 2)	1.468	626	1.069	548
11 " 1930..	580 2)	1.508	655	1.069	523
2 Febr. 1929..	815	1.540	613	1.030	357
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitp. der activa. 2) f 100.000 bij de Ned. Bank gedep.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. metaalsaldo
8 Mrt. 1930	168.000		285.200	30.800	41.600
1 " 1930	169.400		275.800	30.800	46.760
22 Feb. 1930	169.500		274.800	33.700	46.100
8 Feb. 1930	139.189	29.712	283.142	32.072	42.815
1 " 1930	139.288	30.532	277.202	39.924	42.969
25 Jan. 1930	139.553	30.304	279.315	39.006	42.528
18 " 1930	139.272	28.116	286.187	36.106	38.471
9 Mrt. 1929	168.206	19.957	308.889	43.630	47.155
10 Mrt. 1928	173.447	19.398	312.645	40.523	122.627 ²
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaal.	Beleeningen	Diverse rekening ¹⁾	Dek-kings-percentage
8 Mrt. 1930		139.900		***	53
1 " 1930		136.200		***	55
22 Feb. 1930		131.400		***	55
8 Feb. 1930	9.186	32.301	78.376	30.989	54
1 " 1930	8.444	31.881	82.392	31.683	54
25 Jan 1930	8.420	31.055	86.187	29.697	53
18 " 1930	8.525	31.880	90.977	30.414	52
9 Mrt. 1929	8.539	35.430	78.954	47.803	53
10 Mrt. 1928	12.778	26.904	81.754	45.234	55
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{1}{16}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Disc. and Advances	Other Securities	Securities
5 Maart 1930	152.290	347.296	64.306	6.841	15.104	
26 Febr. 1930	151.979	346.812	64.515	4.716	12.869	
19 " 1930	151.639	345.581	65.391	4.733	16.293	
12 " 1930	151.499	348.003	62.933	7.963	14.513	
5 " 1930	151.212	348.690	62.093	5.603	13.915	
29 Jan. 1930	150.428	348.018	62.117	5.500	13.976	
6 Maart 1929	151.829	355.088	56.385	10.379	16.115	
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633	

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
5 Mrt. '30	38.632	7.675	63.694	35.922	64.994	60 $\frac{1}{2}$
26 Feb. '30	34.442	11.987	50.714	36.231	65.167	65 $\frac{13}{16}$
19 " '30	38.582	13.871	59.167	34.417	66.058	61 $\frac{33}{32}$
12 " '30	44.712	17.937	59.084	35.482	63.496	56 $\frac{13}{32}$
5 " '30	49.895	23.294	54.250	36.227	62.522	54 $\frac{29}{32}$
29 Jan. '30	54.301	14.593	67.463	35.987	62.410	52 $\frac{13}{16}$
6 Mrt. '29	44.797	8.283	64.184	37.296	56.741	51 $\frac{19}{32}$
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a.d. Staat
28 Feb. '30	42.855	247	6.956	24.068	18.739	2.658	3.200
21 " '30	42.960	247	6.968	25.319	18.743	2.489	3.200
14 " '30	42.947	245	6.978	24.805	18.734	2.511	3.200
7 " '30	42.931	241	6.979	25.201	18.736	2.578	3.200
1 Mrt. '29	34.063	732	11.474	22.766	18.446	2.405	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
28 Feb. '30	5.453	2.938	71.116	5.112	3.655	7.136
21 " '30	5.453	1.581	68.872	5.632	4.072	8.327
14 " '30	5.453	1.532	69.072	6.448	3.331	7.609
7 " '30	5.453	1.663	69.429	6.711	3.340	7.489
1 Mrt. '29	5.930	2.336	64.226	5.424	6.143	6.238
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. ²⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit. circ. banken ¹⁾	Devisen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
7 Mrt. 1930	2.462,1	149,8	401,8	1.918,2	95,6
28 Febr. 1930	2.444,4	149,8	383,8	1.916,8	323,3
22 " 1930	2.410,2	149,8	398,8	1.620,4	54,7
15 " 1930	2.351,0	149,8	401,6	1.719,7	78,2
7 " 1930	2.325,9	149,8	393,8	1.959,9	54,8
7 Mrt. 1929	2.682,8	73,1	128,0	1.749,4	153,8
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
7 Mrt. 1930	93,2	516,8	4.480,2	530,3	149,0
28 Febr. 1930	93,3	484,9	4.722,4	468,5	151,2
22 " 1930	93,3	511,9	4.004,6	615,8	160,3
15 " 1930	93,3	505,0	4.166,4	502,2	157,0
7 " 1930	93,3	502,7	4.381,0	451,0	208,6
7 Mrt. 1929	93,1	506,1	4.337,7	502,9	181,7
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 7 Mrt., 28, 22, 15, 7 Febr. '30, 7 Mrt. '29, resp. 46; 18; 60; 1; 40; 40 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. a.d. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
6 Mrt. 1930	1179	539	45	809	42	309	2.800	16	77
27 Febr. 1930	1179	548	45	808	40	309	2.798	15	84
20 " 1930	1179	535	45	787	33	309	2.743	22	93
13 " 1930	1178	534	45	792	38	310	2.763	15	87
6 " 1930	1177	521	45	795	34	310	2.770	16	72
7 Mrt. '1929	907	454	44	722	49	340	2.394	23	67

¹⁾ 1929.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA. FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
19 Feb. '30	2.977,5	1.718,4	199,4	376,9	281,1
12 " '30	2.975,0	1.704,2	198,5	381,9	276,1
5 " '30	2.976,6	1.704,5	199,9	381,4	295,8
29 Jan. '30	2.985,2	1.712,4	203,1	406,9	258,5
22 " '30	2.975,2	1.739,8	196,3	433,2	298,4
15 " '30	2.961,1	1.752,5	193,5	442,3	323,3
20 Feb. '29	2.681,1	1.267,7	158,8	865,0	355,6

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
19 Feb. '30	480,6	1.656,2	2.390,9	171,6	73,5	78,5
12 " '30	478,6	1.682,4	2.388,9	171,4	73,7	77,9
5 " '30	477,8	1.683,5	2.389,3	171,5	73,0	78,0
29 Jan. '30	476,5	1.701,9	2.369,0	171,4	73,3	78,3
22 " '30	476,7	1.739,2	2.415,0	171,3	71,6	76,3
15 " '30	479,1	1.782,4	2.403,9	171,1	70,7	75,4
20 Feb. '29	172,6	1.651,6	2.361,0	150,2	66,8	70,8

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
12 Feb. '30	185	16.588	5.512	1.687	19.836	6.853
5 " '30	173	16.625	5.502	1.701	19.885	6.860
29 Jan. '30	193	16.662	5.529	1.691	19.898	6.913
22 " '30	220	16.688	5.549	1.730	20.266	6.915
15 " '30	230	16.877	5.567	1.725	20.325	6.886
13 Feb. '29	669	16.233	6.010	1.740	20.432	6.879

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

GOEDERENHANDEL.**GRANEN.**

11 Maart 1930.

De stemming op de wereldmarkt van tarwe was, in de afgelopen week op de meeste dagen flauw en tengevolge van beperkte vraag waren de zaken van geringeren omvang dan in de voorafgaande week. Op sommige dagen bracht de actie van den Amerikaanschen Farm Board eenige verhooging der prijzen aan de termijnmarkt te Chicago, doch de fluctuaties zijn niet groot geweest en vergeleken bij een week geleden was het slot voor Maart 2 dollarcenten en voor Mei 1½ dollarcenten lager. Geregeld zijn gedurende de afgelopen week berichten bekend gemaakt over de politiek van den Farm Board. Deze berichten waren nog al uiteenlopend wat betreft de toekomstige gedragslijn van den Farm Board. Volgens de laatste mededeelingen, welke door den Board zelve zijn gepubliceerd, is besloten dat voortgegaan zal worden met het koopen van tarwe tot den marktprijs van dusdanige hoeveelheden, als noodig zullen blijken te zijn om groote verlagingen aan de markt te voorkomen. Ook zal de Board voortgaan om aan landbouwersorganisaties voorschotten te geven op bij de boeren aanwezige voorraden. Ook heeft de Farm Board de mededeeling bekend gemaakt, dat hij alleen ten doel had de prijzen te stabiliseeren. Dit heeft hij eenige maanden geleden ook gezegd, doch sedert zijn de prijzen ongeveer 25 dollarcenten per bushel gedaald, zoodat men zou zeggen, dat het doel niet geacht kan worden te zijn bereikt. Tengevolge van de actie van den Farm Board zijn de voorraden van tarwe in de Vereenigde Staten niet verminderd en eenmaal zullen deze voorraden toch moeten worden opgeruimd om plaats te maken voor aanvoeren van den nieuwen oogst, wanneer die ter markt zullen komen. Op het oogenblik wordt de beschikbare opslagruimte tengevolge van de consignaties door de boeren zoodanig in beslag genomen, dat de Farm Board bedreigd heeft met een verbod om verdere tarwe per spoor te vervoeren. Van verschillende zijden wordt voorgesteld om een groot gedeelte der tarwe, welke door den Farm Board werd gekocht, naar China te sturen en daar cadeau te geven in die streken, waar hongersnood wordt geleden, niet uit humanitaire overwegingen, doch om een oplossing te vinden voor de moeilijkheden, waarin men, tengevolge van het aanhouden van groote voorraden, is geraakt. Tengevolge van de prijspolitiek zijn op het oogenblik de prijzen voor tarwe in de Vereenigde Staten te hoog in verhouding tot andere tarwesoorten, welke met de Amerikaanse Hardwinter concurreren, om verkoopen naar Europa mogelijk te maken. Vooral Canada treedt op het oogenblik sterker als verkoper op den voorgrond dan gedurende geruimen tijd het geval was. Men schijnt er daar eindelijk toe over te gaan liever tot de in Europa maakbare prijzen te verkoopen dan de groote beschikbare voorraden nog langer aan te houden. Terwijl in het najaar en ook nog korten tijd geleden steeds de prijzen voor Canadeesche tarwe werden verhoogd, zoodra ze op een peil waren gekomen, dat exportzaken mogelijk waren, heeft op het oogenblik vraag voor Manitoba-tarwe niet onmiddellijk verhooging der prijzen aan de termijnmarkt te Winnipeg tengevolge gehad. Deze zijn in de afgelopen week zelfs bijna dagelijks afgebromd. Vergeleken bij een week geleden was het slot voor Mei 3½ dollarcenten en voor Juli 3¼ dollarcenten per 60 lbs. lager. Het verschil in prijs tusschen Manitoba- en Plata-tarwe is kleiner geworden, doch volgens de meening in molenaarskringen bestaat voor de Manitoba-tarwe nog een te groote premie in vergelijking met de Plata. Van deze

laatste soort is het aanbod niet dringend en Canadeesche afladers maken van die omstandigheid gebruik om in Europa te verkoopen. Tengevolge van de kleinere oogstopbrengsten in Argentinië en ook in Australië worden uit die landen gedurende de eerstvolgende maanden geen groote verschepingen verwacht. Aan de termijnmarkt te Buenos Aires zijn de koersen sedert 1 Maart 25 cents per 100 KG. gedaald en te Rosario 35 cents per 100 KG. Waar in de Vereenigde Staten tarwe niet op exportpariteit staat, bestaat er dus op het oogenblik een goede kans voor houders in Canada om een gedeelte daarvan naar Europa te verkoopen. Dat deze kans wordt benut, blijkt wel uit de grotere verschepingen van Canadeesche tarwe. De vraag in Europa was in de afgelopen week slechts matig en koopers bepaalden zich in hoofdzaak tot het koopen van onderweg zijnde en spoedig verwachte partijen, welke voor geschikte prijzen van de hand werden gedaan. Voor het prijsverloop in de eerstvolgende maanden is vooral van belang, welke hoeveelheden door den Europeeschen importhandel, vooral op het Continent, zullen moeten worden gekocht. Tot nog toe zijn de behoeften aan tarwe in Europa klein geweest, tengevolge van goede eigen oogsten, alsmede van regeringsmaatregelen, welke in vele landen het invoeren van buitenlandsche tarwe bemoeilijken. In Duitschland is de handel opgeschrikt door nieuwe plannen, welke in de maak zijn, om de consumptie van rogge te vergrooten. Voor dat doel zou het invoerrecht op tarwe wederom verhoogd moeten worden, alsook het invoerrecht op gerst en zou een regeringsmonopolie voor den invoer van maïs moeten worden gevormd. Door de tarwe en de gerst door middel van verhooging van het invoerrecht duurder te maken, zou de bevolking er dan toe komen om meer roggebrood te eten en zou ook meer rogge worden gebruikt als veevoeder. Er is over deze plannen nog niets definitiefs besloten, doch het bekend worden der plannen had in Winnipeg een verflauwenden invloed op de termijnkoersen, daar deze plannen, indien ze ten uitvoer zouden worden gebracht, de mogelijkheid van den afzet naar Duitschland zouden verminderen. De zich op 1 Maart nog in handen der boeren bevindende voorraden tarwe van den ouden oogst worden door de regering in de Vereenigde Staten geschat op 129.200.000 bushels, hetgeen gelijk staat met 16 pCt. van den oogst. In 1929 bedroeg de voorraad bij de boeren 148.813.000 bushels of 16½ pCt. en in 1928 130.944.000 bushels of 14.9 pCt. van den oogst. Over den stand van de te velde staande winter-tarwe in Europa en in Amerika zijn geen berichten binnengekomen, welke wijzen op verandering van den toestand. In de Vereenigde Staten blijven de vooruitzichten voor wintertarwe gunstig en men blijft daar van meening, dat winterschade dit jaar tot een gering percentage beperkt zal blijven. In sommige gedeelten van het wintertarwegebied is regen noodig, doch over nadeelige gevolgen van droogte wordt nog niet geklaagd. In Europa staat de wintertarwe er ook goed voor. In vele streken is tengevolge van den zachten winter de ontwikkeling wat snel gegaan, doch daar nu geen strenge vorst meer dreigt, zijn de daardoor mogelijke gevaren wel geweken.

Rogge blijft flauw en de verkoop van de groote voorraden in Duitschland blijft moeilijk gaan. Zooals hierboven reeds werd gezegd, worden weder nieuwe plannen in Duitschland overwogen om het verbruik van rogge te vergrooten. Verbetering der prijzen is hiervan niet het gevolg geweest. Zij zijn integendeel verder gedaald, terwijl de omzetten niet grooter werden.

De prijzen voor maïs zijn gedurende de afgelopen week

N. V.

INDUSTRIEELLE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM

LONDEN

BERLIJN

PARIJS

KOPENHAGEN

Maatschappelijk Kapitaal f 25.000.000.—

Volgestort geplaatst en reserves f 13.400.000.—

De Maatschappij financiert de aanschaffing op termijnbetaling
van Industrie-machines, Landbouwmachines, Zuivel-
installaties, Kantoor- en Winkelmachines,
Bedrijfsautomobielen, enz. enz.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	2/8 Maart 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tijdvak 1929	2/8 Maart 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tijdvak 1929	1930	1929
Tarwe	6.375	259.157	273.060	—	9.630	30.382	268.787	303.442
Rogge	6.796	42.730	23.782	—	9.162	—	51.892	23.782
Boekweit	297	1.857	4.202	100	585	—	2.442	4.202
Maïs	5.573	211.196	161.099	6.245	48.590	48.586	259.786	209.685
Gerst	8.449	125.386	92.918	—	3.115	98	128.501	93.016
Haver	1.876	37.918	36.232	—	1.289	1.529	39.207	37.761
Lijnzaad	502	16.620	42.792	11.403	72.592	91.474	89.212	134.266
Lijnkoek	3.068	34.965	35.427	—	—	—	34.965	35.427
Tarwemeel	114	14.780	16.745	1.592	5.749	5.010	20.529	21.755
Andere meelsoorten	509	3.779	1.711	—	—	—	3.779	1.711

verder gedaald, niettegenstaande het aanbod van stoomende en spoedig verwachte maïs slechts beperkt is en van Donau-maïs zelfs zeer klein. De consumptievraag is klein en het aanbod uit aankomende booten is voldoende om aan die kleine vraag te voldoen. In het binnenland wordt geklaagd over gebrek aan vraag door verbruikers en het groote aanbod van binnenlandsch goed van den vorigen oogst, dat wordt gebruikt voor voederdoeleinden. Niet alleen voor spoedige, maar ook voor latere afladingen zijn de prijzen in de afgelopen week aanmerkelijk gedaald. Het aanbod van Donau-maïs was dringend. Dagelijks daalden de prijzen ter verlading in deze en de eerstvolgende maanden. De nog voor uitvoer beschikbare hoeveelheid Donau-maïs wordt op 1½ miljoen ton geschat en nadat de Donau gedurende geruimen tijd tot de maakbare prijzen niet aan de markt was, is men overgegaan tot het doen van verkoopen tot aanmerkelijk lagere prijzen dan die welke tot eenige weken geleden te maken waren. De weersomstandigheden aan den Donau zijn gunstig geweest voor de kwaliteit van de maïs. Droog weer en lichte vorst des nachts hebben de kwaliteit verbeterd en koopers hebben daardoor meer vertrouwen gekregen. Zij meenen, dat de in deze en volgende maanden te verschepen maïs wel in goede hoedanigheid zal aankomen en hebben in meerdere mate gebruik gemaakt van de aanbiedingen van den Donau. De vooruitzichten van maïs in Argentinië blijven zeer gunstig. Onlangs in Argentinië gevallen regen is van gunstigen invloed geweest op de laat gezaaide maïs. De verschepingen van den ouden oogst zijn gedurende de laatste weken vrij sterk afgenomen en ook de voorraden in de aflaadhavens zijn verminderd. Spoedig echter zullen de verschepingen van den nieuwen oogst beginnen, waarvan de opbrengst groot belooft te worden. Volgens particuliere schattingen wordt in Argentinië een opbrengst van maïs verwacht van 41 miljoen quarters tegen 27.075.000 quarters in het vorige jaar. In verband met de gunstige vooruitzichten van den nieuwen maïs-oogst in Argentinië zijn de prijzen daarvoor ook aanmerkelijk gedaald. Reeds zijn ter verscheping gedurende de zomermaanden flinke contracten afgesloten, doch meestal geschiedden de verkoopen door speculanten, die geneigd waren tot lagere prijzen af te geven dan waarvoor de eerste hand aan de markt was. De prijzen voor maïs aan de termijnmarkt te Buenos Aires zijn sedert 1 Maart voor den Maart-termijn en voor Mei 20 cents gedaald. Te Rosario waren deze voor Maart 25 cents en voor Mei 20 cents lager.

Gerst was zeer flauw en vond moeilijk koopers, zelfs tot sterk verlaagde prijzen. Hoewel de verschepingen van Donau-gerst klein waren, is Roemenië voor verlading in deze en de volgende maanden dringend aan de markt. De voor uitvoer nog beschikbare hoeveelheid gerst wordt in Roemenië op 700.000 ton geschat. De geringe kooplust voor gerst vindt gedeeltelijk haar oorzaak in het aanbod van Russische gerst, waarvan ook weder in de vorige week groote hoeveelheden werden verscheept en welke in alle posities door de Russen dringend werd aangeboden.

De prijzen voor haver zijn ook in de vorige week verder gedaald en steeds bestaat groot aanbod van Duitsche haver. De omzetten waren in de afgelopen week niet groot. Ook Plata-haver wordt geregeld aangeboden tot lagere prijzen. Ook hierin waren de omzetten beperkt.

SUIKER.

De stemming op de verschillende suikermarkten was in de afgelopen week onregelmatig.

Terwijl in Amerika de Maartliquidaties de markt na het herstel aan het einde der vorige week, drukte, veroorzaakte de voorgestelde verhooging der invoerrechten iets meer kooplust. Er kwamen weder verkoopen tot stand tot 1.25/32 d.c. & fr. New-York.

De termijnnoteringen te New-York luidden aan het slot als volgt:

Mrt. 1.74; Mei 1.79; Juli 1.80; Sept. 1.86 en Dec. 1.94. Spot Centrifugals noteerden 3.77.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 39.000 tons, de versmeltingen 50.000 tons tegen 64.916 tons verleden jaar en de voorraden 504.000 tons tegen 271.300 tons.

De Cuba-statistiek is als volgt:

	1930	1929	1928
	tons	tons	tons
Cubaproductie	1.850.000	2.620.000	2.040.000
Consumptie	10.741	15.643	11.552
Weekontv. afscheephavens .	162.097	242.759	222.598
Totaal sedert 1/1	986.512	1.659.571	1.188.127
Weekexport	45.654	113.124	80.093
Totale export sedert 1/1 ...	343.621	712.191	375.223
Voorraad afscheephavens .	815.389	948.995	851.113
„ binnenland	680.249	944.786	840.321
Aantal werkende fabrieken .	155	163	170

In Engeland bood goede kooplust weerstand aan de zwakte van de markt. De noteringen op de Londense termijnmarkt bleven gedurende de geheele week zoo goed als ongewijzigd met de volgende slotnoteringen:

Maart Sh. 6/6; Mei Sh. 6/8½; Aug. Sh. 7/1½; Dec. Sh. 7/7½.

De Zichtbare Voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1930	1929	1928
	tons	tons	tons
Duitschland 1/2	1.479.000	1.401.000	1.127.000
Tsjecho-Slowakije 1/2	643.000	646.000	803.000
Frankrijk 1/2	666.000	626.000	560.000
Nederland 1/2	239.000	260.000	176.000
België 1/2	185.000	198.000	166.000
Polen 1/2	547.000	416.000	273.000
Engeland 1/2 Geïmporteerd	325.000	298.000	288.000
„ 1/2 Binnenl.	97.000	67.000	53.000
Europa.....	4.181.000	3.912.000	3.446.000
V. S. Atlant. havens 1/2 ..	684.000	236.000	196.000
Cubaansche havens 1/2	312.000	477.000	308.000
Cuba binnenland 1/2	357.000	539.000	263.000

Totaal.... 5.534.000 5.164.000 4.211.000

F. O. Licht schat het met bieten te planten oppervlak inclusief Rusland iets grooter dan in 1929. In Duitschland en Tsjecho-Slowakije wordt slechts een geringe uitbreiding verwacht, voor Oostenrijk 10—15 pCt., terwijl in Denemarken 10—20 pCt. meer verwacht mag worden, indien de regeering de industrie te hulp zal komen. In Italië daarentegen zullen waarschijnlijk minder bieten worden uitgezaaid.

Op Java blijft de markt lusteloos. Disponibele witte suiker oude oogst werd uit de tweede hand tot f 10.50 en zelfs tot f 10.25 verhandeld.

Hier te lande oefenden de liquidaties der ruime Maartaandieningen aanvankelijk een druk op de markt uit, doch verbeterden de noteringen zich hierna ook tengevolge van de vastere berichten uit New-York. De slotnoteringen luidden als volgt: Maart f 10¼; Mei f 10½; Aug. f 11.— en Dec. f 11½, met verkoopers f ¼ hooger. De omzet bedroeg 12.100 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.

Manchester, d.d. 5 Maart 1930.

De Amerikaansche katoenenmarkt heeft een flauwe en rustige week doorgemaakt. Nadat prijzen Donderdag 4 punten daalden, was er een stijging van 9 punten op jl. Vrijdag en 2 op Zaterdag. Op Maandag en Dinsdag echter had er weer een daling van resp. 13 en 5 punten plaats, waardoor loopende maandfutures weer het niveau van 8 d. bereikten en Mid-American spot gisteren 8.33 d. noteerde. Noteringen

om daarna de limiet weder te verlagen. Of een ruimer aanbod van Braziel koffie het verbruik dezer soort onmiddellijk zou doen toenemen, is echter voor het oogenblik een open vraag, want, zoals reeds meermalen — ook te dezer plaatse — werd vermeld, is de consumptie van Braziel koffie in de laatste jaren achteruitgegaan en die der „Milds” toegenomen. Dat deze verschuiving onder bepaalde omstandigheden (zoals in Duitschland, waar het zeer hooge invoerrecht het prijsverschil tusschen de dure en de goedkoopere soorten betrekkelijk gering maakt) buitengewoon grooten omvang heeft aangenomen, wordt wel zeer duidelijk aangetoond door de officieele cijfers van de Duitse douane betreffende het verbruik aldaar te lande in 1911 en in 1929. Bedoelde cijfers zijn namelijk (herleid in balen van 60 KG.) als volgt:

Table with columns: Land van Herkomst, 1911, 1929. Rows include Brazilie, Guatemala, Salvador, Venezuela, Mexico, Costa Rica, Columbia, Nicaragua, and Alle soorten tezamen.

Uit deze gegevens blijkt dus, dat het geheele verbruik in Duitschland in 1929 nog ruim 19 pCt. ten achter gebleven is bij 1911 (waarbij in aanmerking dient genomen te worden, dat het land in 1911 grooter was dan thans), doch dat het verbruik van Braziel koffie in dat tijdsverloop met niet minder dan ongeveer 61 1/2 pCt. is teruggegaan, terwijl dat van Guatemala met 73 pCt. is toegenomen en Venezuela koffie 2 1/2 maal, Mexico en Costa Rica 3 maal, Columbia 3 1/2 maal, Nicaragua 4 maal en Salvador zelfs bijna 7 maal grootere cijfers aantoonde in 1929 dan in 1911.

De prijzen van de verschillende Robusta-soorten in Nederlandsch-Indië zijn ongeveer 1/2 à 1 ct. lager.

In loco liet de afzet nog steeds te wenschen over bij onveranderde noteeringen van 42 ct. per 1/2 KG. voor Superior Santos en 35 ct. voor Robusta.

Aan de Rotterdamse termijnmarkt waren de noteeringen op 11 dezer des voormiddags: Maart 27, Mei 26 1/2, September 25 1/2, December 24 1/2, Maart 23 1/2 ct.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verschepping zijn thans ongeveer 61/- à 64/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 65/- à 68/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verschepping, bedragen 44/3 à 45/-.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Maart-verschepping, 25 1/2 ct.; Benkoelen Robusta, Maart-verschepping, 25 1/2 ct.; Mandheling Robusta, Maart-verschepping, 27 1/2 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Maart-verschepping, 37 ct., alles per 1/2 KG., cif., uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

Table with columns: Date, Maart, Mei, Sept., Dec. Rows include 10 Maart, 3, 24 Febr., 17.

Rotterdam, 11 Maart 1930.

THEE.

De vaste stemming op de theemarkt, waarvan wij in ons vorig overzicht melding maakten, kon zich ook de afgelopen week handhaven.

In navolging van Londen had de Amsterdamsche veiling van 6 Maart dan ook een vlug verloop. Er heerschte een vaste stemming en er werd tegen hoogere prijzen afgedaan, waarvan vooral de gewone en middenkwaliteiten konden profiteren. De totale middenprijs was volgens mededeelingen van Pakhuismeesteren van de Thee 63 1/2 cts. tegenover 58 3/4 cts. in de vorige veiling.

De uitvoer van thee van Zuidelijk Britsch-Indië bedroeg gedurende Januari 1930 4.030.000 lbs. (1929: 4.923.000).

De voorraden in Londen bedroegen op ulto Februari 1930 267.028.000 lbs. of 30 miljoen lbs. meer dan een jaar geleden. Per ulto Januari 1930 bedroegen de voorraden 266.633.000 lbs., zoodat de voorraden in Londen de afgelopen maand slechts met 400.000 lbs. zijn toegenomen.

De aanvoeren te Londen beliepen in totaal 39.4 miljoen lbs. en de afleveringen 39 miljoen lbs. tegenover resp. 36.9 en 32.9 miljoen lbs. in Februari 1929.

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN 1)

Large table with columns for various commodities: TIN, KATOEN, WOL, RUBBER, SUIKER, KOFFIE, THEE, and Indexcijfer. Each column has multiple sub-columns for different grades and units.

de huidige officieele noteeringswijze (Jan. 1928); vanaf 16 Dec. 1929 74/5 K.G. Hongaarsche. 3) = Malling vóór de invoering van de huidige offic. noteeringswijze (Jan. 1928). 4) Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence. 5) 7 Maart. 6) 6 Maart.

COPRA.

De markt was in de afgelopen week aanvankelijk flauw. Er werden tamelijk groote zaken met consumenten afgesloten. Het Oosten gaf regelmatig af.

Tegen het slot was er iets meer dekkingsvraag te bemerken, doch de hogere prijzen werden door de olieslagers in het geheel niet gevolgd.

De markt sluit voor Ned.-Ind. fms., vrijwel alle termijnen, op f 25.—

Marseille was eveneens tamelijk fluctueerend. Ook daar was tegen het einde der week meer dekkingsvraag.

De slotnoteeringen voor N.-I. Mixed Nopad zijn: dichtbijstoomend f 23 $\frac{7}{8}$; verdere termijnen f 23 $\frac{1}{2}$.

STEENKOLEN.

Van alle markten worden nu lagere prijzen gemeld. Er werken verschillende oorzaken samen om de vraag gering te maken. In de eerste plaats is er de slappe winter geweest en secundo is er het feit, dat meer dan 2 miljoen tons d.w. aan tonnage opligt, waardoor minder gevaren wordt en overeenkomstig minder kolen worden verbruikt. Verder is er slappe in ongeveer alle bedrijven, wat ook van invloed is op het kolenverbruik, altemaal factoren, die enkele maanden geleden misschien wel niemand voorzien heeft.

De onderstaand voor Westfaalsche kolen genoemde prijzen zijn nominaal. Er wordt bericht, dat verdere verlagen overwogen worden.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde	f 10.50
Durham Ongezeefde	„ 11.—
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	„ 13.—
Schotsche Gezeefde (Prime Lothians)	„ 11.25
Yorkshire gewassen Singles	„ 10.75
Westfaalsche Vefförder	„ 12.75
„ Vlamstukken I	„ 13.75
„ Smeenootjes	„ 13.25
„ Gasvlamföörder	„ 12.50
„ Gietcokes	„ 16.50
Hollandsche Eierbriketten	„ 15.50

alles per ton van 1000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 11.50. Markt onzeker.

11 Maart 1930.

IJZER.

Als nieuws van de Continentale ruwijzermarkt verdient in de eerste plaats vermelding de ontbinding van het West-Europeesche Gieterij-ijzerkartel, als gevolg waarvan een zeer onregelmatige prijssituatie met betrekking tot de exportmarkt voor Lux 3 ontstaan is. De stemming is overigens onveranderd kalm. De Fransche markt is in het algemeen nog vast gestemd. De Clevelandmarkt wordt gekenmerkt door een steeds grooter wordende lusteloosheid, tengevolge waarvan de voorraden bij de hoogovens toenemen.

De staalmarkt vertoont vrijwel hetzelfde beeld als 14 dagen geleden: slechts weinig zaken komen tot stand, daar verbruikers hun afwachende houding niet laten varen.

VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. Tengevolge van het gebrek aan kooplust is de vraag naar scheepsruimte weer zeer gering geweest en liepen de vrachten nog verder terug. Na de afsluiting van een boot van 33.000 qtrs. per 10/20 Maart van St. John N.B. naar de Middellandsche Zee (niet Oostelijk van West-Italië) op basis van \$ 0.11, optie Adriatische Zee \$ 0.13, zijn nog twee booten afgesloten van New-York naar de Middellandsche Zee op basis van \$ 0.10 met de optie St. John laden tegen \$ 0.10 $\frac{1}{2}$ per midden Maart.

Van de Golfhavens werden de zaken hervat door de afsluiting van 35.000 qtrs. boot, per 15/25 Maart naar bepaalde havens U.K. tegen 2/- per qtr., met de optie Antwerpen of Rotterdam tegen 1/9.

Van Montreal houden bevrachters zich nog steeds terug, niettegenstaande scheepsruimte per e.o.w. verkrijgbaar is op basis van \$ 0.10 $\frac{1}{2}$ naar Antwerpen of Rotterdam.

Van de Noord-Pacifische is iets meer vraag en aangezien speciaal Maart ruimte schaarsch is, zijn de vrachten iets opgelopen. Twee booten van 7000 ton per eind Maart/begin April en begin April, werden afgesloten tegen 20/- van Puget Sound of Portland naar U.K./Continent. Verdere zaken worden in uitzicht gesteld van Vancouver per Maart of begin April naar Griekenland tegen 21/3 en naar Portugal voor Maart en April, beide tegen 20/-.

Van de *La Plata* rivier is de afgelopen week al bijzonder rustig geweest. De vraag was al heel slecht en de vrachtcijfers zijn dan ook niet verbeterd. Afsluitingen bepaalden zich in hoofdzaak tot Maart-verschepping en werd van de Bovenrivier naar U.K./Continent 11/- tot 11/3 geaccepteerd, met een reductie van 6 d. naar Antwerpen of Rotterdam en in sommige gevallen ook naar Amsterdam. De meeste tonnage werd van Bahia Blanca gesloten, vanwaar de lage vracht van 9/6 naar Antwerpen of Rotterdam geaccepteerd is.

Suiker van West-Indië. Een aanzienlijk grotere vraag valt waar te nemen; deze heeft evenwel geen vergroting tengevolge van het aantal orders voor de eerstvolgende maanden, die zeer gewaardeerd zou zijn geworden, doch moet toegeschreven worden aan het feit, dat bevrachters bereid zijn te bevrachten tot en met September aflading. Van San-Domingo werd een 6000 tonner per begin April naar U.K./Continent afgesloten tegen 13/-, terwijl voor een 7000 tonner van Cuba per eind Maart/begin April hetzelfde vrachtcijfer geaccepteerd werd. Voor latere verschepping zijn de vrachten iets beter; 13/6 wordt aangeboden van San Domingo voor 6000 tons per begin Mei, met de optie Cuba laden tegen 14/3. Een groote boot (8500 tons, 5 pCt.) werd afgesloten per 1/20 Juni van Cuba naar U.K./Continent tegen 14/3 naar één en 15/3 naar twee loshavens, met de optie Marseille tegen 15/9; deze afsluiting is ook de basis waarop voor verdere ladingen van April tot September tonnage kan worden opgenomen.

Salpeter van Chili. Voor de eenige definitieve order voor tramp-tonnage (per Maart naar Alexandrië) hebben bevrachters een vrij veel hogere vracht moeten inwilligen (nl. 22/6 voor een 7000 tonner met 31 Maart cancelling), dan zij in uitzicht gesteld hadden.

Voor lijnruimte was eenige vraag; circa 12.000 tons werd geboekt voor Maart-verschepping naar Bordeaux/Antwerpen range, Havre/Hamburg en Hamburg direct tegen 13/6 minus commissie. Niettegenstaande deze afsluitingen is evenwel nog vrij veel Maartruimte beschikbaar, doch tot dusver wordt niet meer lading aangeboden.

Burma. Bevrachters toonden matige belangstelling voor April-tonnage. Voor een 9000 tonner per 10/25 April naar Nederland direct werd 17/- betaald. Verder zijn bevrachters in de markt voor 6/7000 tons per 2de helft April naar Nederland direct tegen 17/6 en 18/- naar Antwerpen/Hamburg range, doch tot dusver slaagden bevrachters er niet in tusschendeckers, zooals verlangd wordt, tegen die cijfers te vinden.

Donau en Zwarte Zee. Van den Donau is geen verbetering. De eenige afsluiting van de afgelopen week betr. een 4200 tons stoomschip per begin Maart op basis van 12/9 Antwerpen of Rotterdam, 13/3 Antwerpen/Hamburg range/U.K. en 16/3 één, 16/9 twee en 17/3 drie haven in Denemarken.

De Zwarte Zee is ook flauw, een boot van 6800 ton, per 1/15 Maart werd bevracht van Constanza naar Antwerpen of Hamburg range tegen 11/6, optie Siluna laden 12/-. Drie erts-ladingen werden bevracht naar het Continent, twee van Poti tegen 11/- met de optie Nicolaëff tegen 9/9 en een van Poti naar Baltimore tegen \$ 3.50. Van Mariupol werd een lading pek in bulk gedaan naar Cette tegen 9/6.

Middellandsche Zee. Deze markt blijft buitengewoon flauw. De vraag naar ertsruimte is zeer gering, omdat Duitschland nagenoeg heeft opgehouden te kopen. Voor groote booten is het moeilijk ladingen te krijgen. Slechts eenige afsluitingen werden gedaan, o.a.: Melilla/IJmuiden 5/-, Duinkerken, Glasgow 6/3, La Calera/Rotterdam 5/6, Port Breira/Jarrow 6/-, Benisai/Ardrossan 6/6 en Huelva/Calais 8/3.

In fosfaat werd niets gedaan, doch wordt voor handige booten van Sfax genoteerd: naar Hull 8/9, Birkenhead 8/3, Cork 9/3 en Rouaan 6/6.

Noord-Spanje. Ook deze markt blijft zeer flauw, slechts één afsluiting is gedaan, nl. Bilbao/Grangemouth 5/3, terwijl voor IJmuiden 4/9, Middelsbro 6/- en Tyne-Dock 5/9 genoteerd wordt.

Kolen van U.K. Hoofdzakelijk tengevolge van het opleggen van meer en meer schepen, is de toon iets vaster. Het is evenwel jammer, dat de vraag niet vergroot is, want nu is er nog altijd voldoende tonnage om aan de vraag te voldoen. Zuid-Amerika is nog altijd de meest vaste markt, tengevolge van de slechte La Platamarkt. Afgesloten werd:

Van Zuid-Wales naar Rouaan 4/-, Lissabon 6/6, Genua 7/3, Piraeus 7/7 $\frac{1}{2}$, Alexandrië 7/9, Las Palmas 7/3, St. Vincent 7/3, Rio 14/6, Burma 16/- en van de Oostkust: naar Landskrona 5/4 $\frac{1}{2}$, Kalmar 5/3, Gothenburg 4/9, Kopenhagen 4/9, Hamburg 3/4 $\frac{1}{2}$, Ghent 2/3, Rouaan 3/6, Gibraltar 5/9, Civita Vecchia 7/3, Alexandrië 8/3 en St. Vincent 7/3.